Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

INTERFEDERALE STRATEGIE **HANDICAP**

2022 - 2030

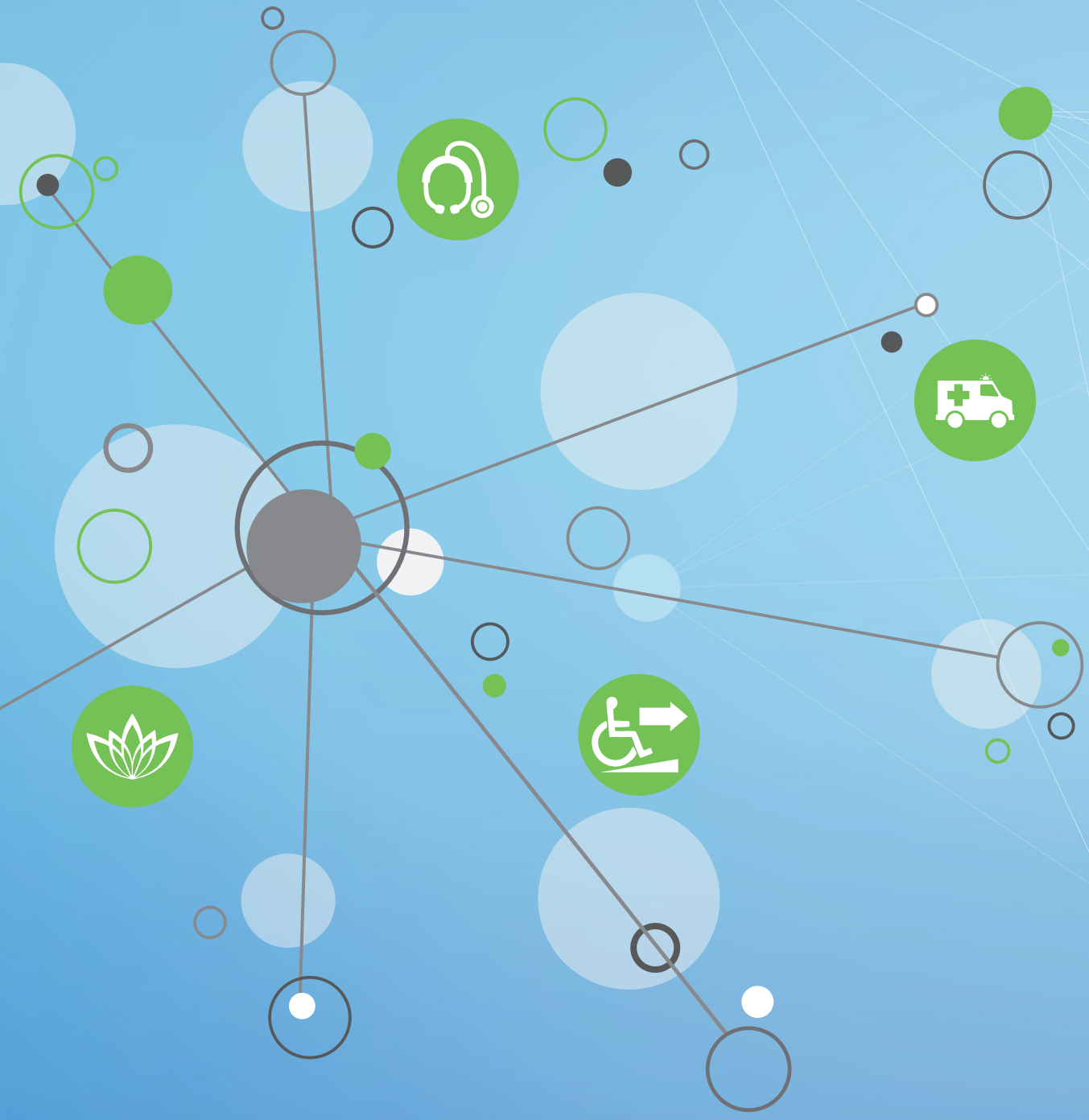

Interfederale strategie handicap 2022-2030

Inhoudstafel

Inleiding 2
Basisprincipes 4
Mensenrechtenbenadering van handicap 4
Betrokkenheid van personen met een handicap 4
Handistreaming 4
Samenwerking over de beleidsdomeinen en bevoegdheidsniveaus 4
Definitie van handicap 5
Prioriteiten voor verandering 6
Een geïntegreerde aanpak met respect voor de principes van het VN-Verdrag 6
Gelijkheid en non-discriminatie 10
Vrouwen en kinderen met een handicap 13
Toegankelijkheid 19
Risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties 25
Bescherming tegen uitbuiting, geweld en misbruik 26
Autonomie, vrijheid, veiligheid en persoonlijke integriteit 29
Mobiliteit 35
Onderwijs 40
Gezondheid 45
Werk en werkgelegenheid 49
Behoorlijke levensstandaard 57
Participatie, bewustwording en toegang tot informatie 60
Deelname aan het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport 65
Statistieken en verzamelen van gegevens 72
Internationale samenwerking en nationale tenuitvoerlegging 75

Inleiding

Met de ratificatie van het **VN-Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap** in 2009 heeft België zich geëngageerd om structurele stappen te zetten die de hindernissen voor personen met een handicap in hun dagelijkse leven verminderen. Dit engagement beperkt zich niet tot de beleidsdomeinen welzijn, sociale bijstand en gelijke kansen maar raakt het geheel van de publieke activiteiten.

Toch moeten we vaststellen dat België, dertien jaar na ratificatie van dit verdrag, nog grote stappen te zetten heeft om haar verplichtingen na te komen. **Personen met een handicap worden in ons land geconfronteerd met bijzondere uitdagingen** wat zich uit in de slechte cijfers inzake het armoederisico, sociale uitsluiting en participatie op de arbeidsmarkt. Om deze uitdagingen te overwinnen dienen we onze maatschappij inclusief te maken en diverse hindernissen, over een breed scala van beleidsdomeinen weg te nemen. Deze beleidsdomeinen behoren tot de bevoegdheden van alle bestuursniveaus, en het bieden van oplossingen vereist in bepaalde gevallen samenwerking tussen de bestuursniveaus.

Om hieraan tegemoet te komen besloten de federale, gewestelijke en gemeenschapsregeringen op 20 december 2021 om een **Interministeriële Conferentie (IMC) handicap** op te richten als permanent overlegplatform van de bevoegde ministers voor handicap (in de brede VN-definitie van de term) en gelijke kansen. De Interministeriële conferentie zal zich inzetten voor:

- De vermindering van de armoede bij personen met een handicap en de strijd tegen non-take up van rechten;
- Een betere gegevensverzameling en statistieken over handicap;
- Een harmonisatie over de definitie van handicap;
- Het bevorderen van de toegang tot werk voor personen met een handicap;
- Een betere mobiliteit en bereikbaarheid;
- De sociale inclusie en sensibilisering rond de rechten van personen met een handicap.

Om de initiatieven van de interministeriële conferentie en van elke regering van ons land te kaderen in de implemenatie van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van Personen met een handicap werd **besloten om een interfederale strategie handicap op te stellen**. De ontwikkeling van een nationale handicap strategie is een aanbeveling van het VN-comité (2014).[1]

In het deel "**prioriteiten voor verandering**" worden de uitdagingen en doelstellingen voor België geschetst per artikel van het VN-Verdrag. Deze omschrijving is gebaseerd op de internationale aanbevelingen die ons land kreeg, het advies van het platform van adviesraden voor personen met een handicap[2], en het advies van het onafhankelijk mechanisme Unia. Deze adviezen zijn online beschikbaar:

- Advies van het platform van adviesraden voor personen met een handicap[3]: Advies 2023/03 - Nationale Hoge Raad Personen met een Handicap (belgium.be)
- Advies van het onafhankelijk mechanisme Unia: Wetgeving & Aanbevelingen | Unia

[1] CRPD/C/BEL/CO/1, §5-6.

[2] Bij opmaak bestaande uit de Nationale Hoge Raad voor Personen met en Handicap, NOOZO - Vlaamse adviesraad, Brusselse Franstalige Adviesraad voor Hulp aan Personen en Gezondheid – afdeling Personen met een Handicap, Waalse Adviesraad voor Personen met een Handicap, Waals Agentschap voor Gezondheid, Sociale bescherming, Handicap en Gezinnen – afdeling handicap, *en* de Brusselse Adviesraad voor Personen met een handicap.

[3] Advies nr. 2023/03 van het platform van adviesraden voor personen met een handicap over de Interfederale Strategie 2021-2030 voor personen met een handicap.

Om de lezer toe te laten zijn of haar weg te vinden in het institutioneel landschap voor de implementatie van de strategie wordt dit document jaarlijks aangevuld met de lopende plannen en initiatieven op federaal, gewestelijke en gemeenschapsniveau. We beperken ons in dit document niet alleen tot de Belgische bevoegdheidsniveau 's, maar leggen hier ook de link met de Europese Strategie voor de rechten van personen met een handicap.

Deze interfederale strategie heeft een **drievoudige doelstelling**:

- → **Kader voor de verwezenlijking van het VN-Verdrag** voor personen met een handicap door de koppeling van de uitdagingen zoals geïdentificeerd door de internationale instellingen en het maatschappelijk middenveld aan (1) mogelijke initiatieven van de IMC Handicap, (2) de plannen en strategieën van elke entiteit;
- → **Bijdragen aan de uitvoering van de Europese strategie 2021-2030**: in maart 2021 heeft de Europese Commissie haar strategie voor de rechten van personen met een handicap voor de periode 2021-2030 aangenomen. De Commissie nodigt de lidstaten uit om bij te dragen aan de uitvoering van de strategie en ze te versterken, binnen het kader van de implementatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. De ontwikkeling van een interfederale strategie is een gelegenheid om de Europese strategie op Belgisch niveau uit te voeren en te zorgen voor samenwerking en coördinatie op dit gebied tussen alle bestuursniveaus;
- → Bewaken van de **coherentie tussen de actieplannen en strategieën** van elke entiteit.

Basisprincipes

Mensenrechtenbenadering van handicap

Personen met een handicap worden niet gedefinieerd door een 'gebrek' waarvoor een medische of sociale bijstandsoplossing gevonden moet worden. Personen met een handicap zijn personen met volle bekwaamheid om hun rechten uit te oefenen, om op gelijke voet met de rest van de bevolking ten volle deel te nemen aan de volledige samenleving, en autonoom hun eigen leven vorm te geven.

Betrokkenheid van personen met een handicap

Personen met een handicap, in hun hoedanigheid van ervaringsdeskundige, of organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen, zijn het best geplaatst om verder te gaan dan particularismen en adviezen te geven waarin de diverse behoeften en verwachtingen geïntegreerd worden. De interministeriële conferentie onderschrijf het "Nothing about us, without us".

Voor de uitvoering van deze strategie engageert ieder lid van de Interministeriële conferentie zich om op gepaste wijze de bestaande adviesraden van personen met een handicap te betrekken voor de eigen bevoegdheden.

Bovendien zullen vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld uitgenodigd worden voor de werkgroepen statistieken, werk, mobiliteit en toegankelijkheid.

Handistreaming

Naast specifieke maatregelen zou bij ieder nieuw beleidsinitiatief aandacht moeten zijn voor de rechtstreekse of onrechtstreekse impact op personen met een handicap. Het *mainstreamen* van handicap, of 'handistreaming', doorheen de beleidslijnen voorkomt het opwerpen van onbedoelde nieuwe hindernissen en helpt de aanpak van bestaande discriminaties.

Samenwerking over de beleidsdomeinen en bevoegdheidsniveaus

De beperkingen voor personen met een handicap die volgen uit een maatschappij die is ontworpen voor personen zonder handicap overstijgen het traditioneel bevoegdheidsdomein handicap in de zin van erkenning, tegemoetkomingen, ondersteuning, en hulpmiddelen. Een transversale samenwerking tussen de bevoegdheidsniveau's is nodig om de coherentie te bewaren tussen de genomen beleidslijnen, eventuele tegenstrijdigheden te beperken en synergiën te creëren. Deze rol is toegewezen aan de IMC Handicap.

Definitie van handicap

Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap definieert personen met een handicap als "**personen met langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving.**" [4]

Of een persoon een handicap heeft, en in welke mate, hangt niet alleen af van de fysieke en mentale karakteristieken van de persoon, maar evengoed van sociale en omgevingsfactoren. Een samenleving die geen rekening houdt met de diversiteit in de functionele mogelijkheden van haar inwoners vergroot de handicap die personen die van de norm afwijken ondervinden. Dit eenvoudig maar fundamenteel inzicht, de verschuiving van een medische naar een maatschappelijke benadering van handicap, ligt aan de basis van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Het directe gevolg van deze verschuiving is dat handicap alle bevoegdheidsdomeinen raakt en dus een transversale benadering vereist.

[4] Artikel 1 van het Verdrag: https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-f.pdf

Prioriteiten voor verandering

Een geïntegreerde aanpak met respect voor de principes van het VN-Verdrag

art 1-4 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

De bepalingen van het VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap strekken zich zonder beperking of uitzondering uit tot alle delen van federale Staten.[5] Om de implementatie van het Verdrag te sturen, en de erin vervatte rechten beter te verankeren werden door de verschillende overheden van ons land reeds diverse strategieën ontwikkeld. Meerdere uitdagingen overstijgen echter de institutionele bevoegdheidsverdeling of vereisten een samenwerking tussen verschillende overheden. In dit licht kreeg België van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap de aanbeveling om een nationale strategie op te stellen.[6]

Het principe “Niets over ons, zonder ons” loopt als een rode draad door het VN-Verdrag en het verdrag vereist van ons land dat de vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap betrokken worden bij alle beleidsprocessen die handicap in de brede zin raken. Dit principe is ook centraal opgenomen in de Europese strategie.[7]

Doelstellingen

Met de ratificatie van het VN-Verdrag in 2009 hebben de Belgische overheden zich ertoe verbonden om het Verdrag en de beginselen die erin vervat zitten te eerbiedigen. Dit vereist zowel het waarborgen van de fundamentele rechten en vrijheden van personen met een handicap, als het structureel wegnemen van de hindernissen waarmee personen met een handicap geconfronteerd worden.

Om dit te bereiken zetten we binnen de Interministeriële conferentie handicap in op de **uitwisseling van goede praktijken**. We versterken ook de **afstemming tussen de bevoegde overheden** voor bevoegdheid overschrijdende uitdagingen. Conform de verplichtingen van het VN-Verdrag vertrekken we hierbij vanuit een op mensenrechten gebaseerde benadering van handicap. Met deze strategie geven we hieraan een kader.

Een goed beleid voor personen met een handicap vereist de **betrokkenheid van personen met een handicap en hun vertegenwoordigende organisaties**. Elke entiteit staat in voor de betrokkenheid van de toepasselijke adviesraden van personen met een handicap voor wat betreft haar eigen bevoegdheden.

[5] Art. 4§5 CRPD.
[6] CRPD/C/BEL/CO/1, §5-6.
[7] « L’élaboration de politiques efficaces passe par la consultation et la participation des personnes handicapées et de leurs organisations représentatives tout au long du processus », p. 26.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- Met de oprichting van deze IMC versterken we de afstemming tussen de beleidsniveau's. We volgen hierbij een geïntegreerde aanpak met respect voor de principes van het VN-Verdrag.
- De IMC onderzoekt de ontwikkeling en harmonisatie van de definitie van handicap op verschillende beleidsniveaus.
- De IMC onderzoekt verder naar de mogelijkheid om de beoordeling van handicap op verschillende beleidsniveaus te standaardiseren aan de hand van een inventarisatie, gevolgd door mogelijke verdere stappen (bv onderzoek naar het gebruik van BELRAI).

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 36-37: "een welvarend land – Relanceplan: inclusie van personen met een handicap."
  - Maatregel 75: "een welvarend land – Fiscaliteit."
  - Maatregelen 76-77: "een duurzaam land – De realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen op inclusieve wijze."
  - Maatregelen 133-137: "een land van samenwerking en respect – 'Handistreaming' doorheen het federaal beleid."

- **Vlaanderen**:
  - ABB/GK: Het Vlaams Gelijkekansenbeleid streeft naar inclusie van mensen met een handicap en naar integrale toegankelijkheid van Vlaanderen (doelstelling 8 en 9) (timing: 2020-2024). Het overkoepelend beleid is vastgelegd in het Vlaams horizontaal Gelijke Kansen en Integratie beleidsplan.[8]
  - Wetenschappelijk onderzoek gebruik BelRAI al dan niet in combinatie met het ZZI in de sector van pmh's.[9] De studie "Verkennende studie naar de mogelijkheden van BelRAI in de ondersteuning en zorg voor volwassenen met een handicap" werd opgeleverd in 2022.[10]
  - De aftoetsing van het Vlaams Personeelsstatuut aan principes uit het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap. Op basis van het VN-Verdrag en de general comments heeft de Vlaamse overheid criteria opgesteld op basis waarvan het Vlaams Personeelsstatuut wordt gescreend. Er wordt een verslag opgeleverd met aanbevelingen op vlak van regelgeving en communicatie. Eind 2022 wordt een eerste verslag opgeleverd. De laatste delen van het Vlaams Personeelsstatuut worden gescreend in 2023.

- **Waals Gewest:**
  - Oprichting van de Waalse Adviesraad voor Personen met een Handicap[11], die bindende adviezen zal moeten geven over voorontwerpen van decreten en reglementaire besluiten betreffende het gehandicaptenbeleid. De Raad zal ook op eigen initiatief of op verzoek van de Regering bindende adviezen kunnen uitbrengen over ontwerpdecreten en regelgevende besluiten met betrekking tot alle andere bevoegdheden van het Waals Gewest die gevolgen hebben voor personen met een handicap.
  - Het opzetten van een Handistreaming dynamiek: er is een Handistreaming test ontwikkeld om de auteurs van verordeningen of projecten die in het kader van het Waalse Herstelplan (PRW) worden ontwikkeld te begeleiden bij het nadenken over de impact van het project op mensen met een handicap en hun

betrokkenheid bij beslissingen die hen aangaan. Deze test is van toepassing op nota's aan de Waalse regering. Ook de auteurs van PRW-projecten werden uitgenodigd de test in te vullen.

- **Franse gemeenschap**:
  - Oprichting van een adviesraad voor personen met een handicap in de Franse Gemeenschap. Deze Raad zal advies moeten uitbrengen over de voorontwerpen van decreten en ontwerpen van ordonnanties betreffende het beleid van personen met een handicap, maar ook over die welke betrekking hebben op alle bevoegdheden van de Franse Gemeenschap en die een directe of indirecte weerslag hebben op personen met een handicap. De Raad kan ook op eigen initiatief of op verzoek van de regering studies uitvoeren over aangelegenheden in verband met handicaps die onder de bevoegdheid van de Franse Gemeenschap vallen.

- **Franse gemeenschapscommissie**:
  - Het interinstitutionele beleid inzake handistreaming in Brussel herdenken, teneinde één enkel coördinatieorgaan en één enkel regelgevingskader tot stand te brengen.
  - Op korte termijn, invoering van een globale effectentoets met een "handistreaming"-component (naar het voorbeeld van de federale regering met de duurzaamheidstest), die een voorwaarde is voor de opneming van een punt op de agenda van de regering (College) en, a fortiori, de goedkeuring ervan (= substantiële formaliteit).

- **Duitstalige gemeenschap**:
  - Herziening van nieuwe wetgeving op alle gebieden waarvoor de Gemeenschap bevoegd is, en totstandbrenging van juridische samenhang met het VN-Verdrag, zo nodig door het opstellen van nieuwe wetteksten.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 42: De Commissie zal "het **instrumentarium inzake betere regelgeving** versterken om de inclusiviteit voor personen met een handicap te vergroten met het oog op de coherentie van het UNCRPD."
- Maatregel 43: De Commissie zal "ervoor zorgen dat **vraagstukken rond handicap op coherente wijze worden opgenomen en beoordeeld** in effectbeoordelingen en evaluaties, waar zulks relevant is, onder meer door personeel dat initiatieven voorbereidt, een opleiding te geven over het UNCRPD."
- Maatregel 44: De Commissie zal "alle EU-instanties, -agentschappen en -delegaties oproepen om **coördinatoren op het gebied van handicap aan te wijzen** voor hun instellingen en voor hun strategieën inzake handicap."
- Maatregel 45: De Commissie zal "**regelmatige bijeenkomsten op hoog niveau** organiseren tussen het Europees Parlement, de Raad, de Commissie en de EDEO, waaraan wordt deelgenomen door representatieve organisaties van personen met een handicap."
- Maatregel 46: De Commissie zal "een jaarlijkse gedachtewisseling organiseren met het **Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.**"

[8] https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/5F9272A95B1AD2000800004A

[9] https://www.vaph.be/documenten/zorgzwaartebepaling-bij-personen-met-een-handicap-en-de-belraiinterrai-schalen-een; https://www.steunpuntwvg.be/projecten/belrai-en-vaph

[10] https://www.vaph.be/documenten/verkennende-studie-naar-de-mogelijkheden-van-belrai-de-ondersteuning-en-zorg-voor

[11] Decreet van 5 mei 2022.

- Maatregel 47 – vlaggenschipinitiatief: "De Commissie zal in 2021 het ***EU Disability Platform*** oprichten. Het zal de bestaande Groep op hoog niveau inzake handicapbeleid vervangen en de uitvoering van deze strategie en de nationale strategieën inzake handicap ondersteunen."
- Maatregel 48: De Commissie zal "een dialoog over handicap tot stand te brengen met **bestaande netwerken** van plaatselijke en regionale overheden."
- Maatregel 49: De Commissie zal "financieringsmogelijkheden via het **nieuwe programma Burgers, gelijkheid, rechten, en waarden (CERV)** onderzoeken om de betrokkenheid van burgers met een handicap op gelijke voet met anderen te bevorderen."
- Maatregel 50: De Commissie zal "de lidstaten ondersteunen om een beroep te doen op **EU financiering met inachtneming van het UNCRPD** en met eerbiediging van de toegankelijkheid ervoor zorgen dat met EU financiering geen acties worden gesteund die bijdragen tot segregatie of uitsluiting."

Gelijkheid en non-discriminatie

art. 5 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Personen met een handicap moeten beschermd worden tegen discriminatie, vrijheidsberoving, geweld, uitbuiting, misbruik en andere inbreuken op de persoonlijke integriteit. Dit vereist eveneens het herdenken van gelijkheid: er is een evolutie nodig van formele gelijkheid naar inclusieve gelijkheid, waarbinnen de verwezenlijking van redelijke aanpassingen essentieel is voor personen met een handicap, ook de redelijke aanpassingen die praktisch moeilijker te realiseren zijn. De versterking van het juridisch kader voor de bescherming tegen (meervoudige) discriminatie is een aandachtspunt voor het VN-Comité.[12] De Europese strategie benadrukt ook het recht van personen met een handicap op bescherming tegen alle vormen van discriminatie en geweld en op gelijke kansen.

Doelstellingen

Tegen 2030 bouwen we aan een land met een effectieve bescherming tegen discriminatie omwille van handicap, al dan niet door associatie. Hiervoor concentreren we ons in het bijzonder op:

- De versterking van het rechtskader tegen discriminatie en de uitvoering ervan, ook wat betreft meervoudige en intersectionele discriminatie of associatieve discriminatie;
- Het waarborgen van toegang tot rechtsmiddelen en compensatie in het kader van de antidiscriminatiewetgeving;
- Realstatie van het recht op redelijke aanpassingen, in het bijzonder op het gebied van werkgelegenheid en onderwijs;
- De verbetering van de discriminatietests.

[12] CRPD/C/BEL/CO/1, §12; CRPD/C/BEL/BEL/QPR/2-3 §5.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC bevordert de uitwisseling van best practices inzake de strijd tegen discriminatie en geweld tegen personen met een handicap.
- Er wordt onderzocht welke initiatieven ontwikkeld kunnen om de samenleving te sensibilisering over de rechten van personen met een handicap.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - federaal actieplan handicap**:
    - Maatregelen 122-124: "een land van samenwerking en respect – Strijd tegen de discriminatie van personen met een handicap."

- **Vlaanderen**:
    - De bestrijding van discriminatie verloopt wat de Vlaamse bevoegdheden betreft vanaf maart 2023 via het Vlaams mensenrechteninstituut.[13]
    - Een externe, onafhankelijke partner voert een academische, sensibiliserende nulmeting discriminatie bij aanwerving uit bij de Vlaamse overheid als werkgever. In de nulmeting wordt onder meer eventuele discriminatie op grond van handicap onderzocht aan de hand van sensibiliserende correspondentietesten in de eerste, schriftelijke aanwervingsfase bij de Vlaamse overheid. Daarnaast wordt een kwalitatief onderzoek opgestart naar mogelijke drempels voor kansengroepen – personen met een handicap incluis. De Vlaamse overheid wil zo een modelwerkgever zijn waar geen plaats is voor discriminatie.[14] Het eindrapport van de nulmeting discriminatie wordt verwacht in het voorjaar van 2023.
    - De Vlaamse overheid als werkgever blijft inzetten op redelijke aanpassingen op het werk voor personeelsleden met een handicap. De Vlaamse overheid treft tewerkstellingsondersteunende maatregelen voor personeelsleden met een handicap of chronische ziekte en zet verder in op de professionalisering van deze dienstverlening. De Vlaamse overheid onderzoekt in 2022 de mogelijkheid van de aanstelling van een huistolk Vlaamse gebarentaal om het recht op redelijke aanpassingen van personeelsleden met een auditieve beperking te garanderen.[15] De dienstverlening inzake tewerkstellingsondersteunende maatregelen is recurrent. De professionalisering van de dienstverlening is gestart, en zal worden voortgezet in 2023. Het verslag over de mogelijke aanstelling van huistolken Vlaamse gebarentaal bij de Vlaamse overheid wordt eind 2022 opgeleverd.

- **Franse gemeenschapscommissie**: toepassing van de nieuwe Brusselse code inzake gelijkheid en non-discriminatie en uitvoering van het toezichtcomité, in samenwerking met de andere Brusselse instanties.

- **Waals gewest - Plan d'Accessibilité wallon:** De doelstelling is om via de verschillende Waalse beleidslijnen samen te werken aan een meer toegankelijke samenleving door de belemmeringen voor participatie voor iedereen te verlagen: mobiliteit, toerisme, werkgelegenheid, gezondheid, sociale actie, enz. Het plan omvat 3 hoofdassen en is opgesplitst in 50 acties:
    1. Governance en communicatie: deze as omvat de maatregelen om universele toegankelijkheid en inclusie te garanderen door het vaststellen van wettelijke normen en maatregelen voor de follow-up en de promotie van het plan.

2. Ondersteuning naar toegankelijkheid: deze as omvat maatregelen ter bevordering van het proces gericht op toegankelijkheid door verwijzing naar en evaluatie van bestaande behoeften en initiatieven, instrumenten ter ondersteuning van de actoren betrokken bij toegankelijkheid, conferenties en opleiding om de op dit gebied vereiste kennis te verspreiden.
3. Communicatie en toegankelijke voorzieningen: deze as omvat acties ter verbetering van de toegankelijkheid zoals redelijke aanpassingen en voorzieningen of de opstelling van een lijst van toegankelijke sites en evenementen.

De volgende acties zijn er op gericht om de toegankelijkheid op een transversale manier te verbeteren:

1) Invoering van een kaderdecreet inzake toegankelijkheid: goedkeuring van een decreet dat erop gericht is binnen een nader te bepalen termijn de toegankelijkheid van gebouwen, voor het publiek toegankelijke ruimtes, diensten, evenementen, en informatie en communicatie voor personen met beperkte mobiliteit te waarborgen.
2) Accreditatie en erkenning van toegankelijkheidsadviesdiensten: een besluit dat de kwaliteit bevestigt van informatie- en bewustmakings-, opleidings-, advies-, ondersteunings-, onderzoeks- en innovatie-, inventarisatie- en certificeringsopdrachten. Dit gebaseerd op de resultaten van specifieke initiatieven inzake toegankelijkheid en op de uitvoering van een beleid gericht op de ontwikkeling van de omgeving in een logica van universele toegankelijkheid, nuttig voor alle gebruikers.
3) Aanpassing van de gids voor regionale planning ('GRU') inzake toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit om de efficiëntie ervan te verbeteren: opmaak van een wijzigingsverslag en raadpleging van gedelegeerde ambtenaren.
4) In het kader van gesubsidieerde openbare ruimteprojecten de lokale overheden ondersteunen en nieuwe instrumenten gebruiken om ervoor te zorgen dat rekening wordt gehouden met het beginsel van universele toegankelijkheid.
5) Actualiseren en beschikbaar stellen van referentiemateriaal over ontwikkelingen die de toegankelijkheid van de openbare ruimte verbeteren.
6) Actieplan voor Voetgangers: De regering zal investeren in wandelen en een gunstig klimaat bevorderen voor dagelijkse verplaatsingen te voet, in het bijzonder met de lokale overheden. Het plan zal verschillende maatregelen ter bevordering van de toegankelijkheid bevatten.

- **Duitstalige gemeenschap**: Ontwikkeling van specifieke ondersteuningsmogelijkheden voor personen met een handicap en hun familieleden bij de uitoefening van hun rechten.

[13] https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/
[14] https://bartsomers.be/nieuwsberichten-detail-page/correspondentietesten-tegen-discriminatie/?lid=6755
[15] https://overheid.vlaanderen.be/personeel/diversiteit-en-gelijke-kansen/tewerkstellingsondersteunende-maatregelen

Vrouwen en kinderen met een handicap

art. 6-7 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Het Verdrag van de Verenigde Naties vereist dat er maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat vrouwen en kinderen met een handicap volledig en onder gelijke voorwaarden alle mensenrechten en fundamentele vrijheden kunnen genieten.

Wat betreft vrouwen met een handicap worden we geconfronteerd met een gebrek aan data over de situatie en (meervoudige) discriminatie van vrouwen en meisjes met een handicap.[16] Bovendien zijn veel vrouwen met een handicap het slachtoffer van huiselijk en seksueel geweld.

Wat betreft kinderen met een handicap is de waarborging van het recht op gezinsleven een belangrijk aandachtspunt. Het VN-Comité uitte in het verleden haar bezorgdheid over de graad van institutionalisering.[17]

Doelstellingen

De deelgebieden en federale overheden garanderen ieder binnen hun bevoegdheden dat vrouwen en kinderen met een handicap het volledige genot hebben van hun fundamentele rechten en vrijheden. Hiervoor zal nadruk gelegd worden op de bestrijding van meervoudige administratie, de strijd tegen geweld tegen vrouwen met een handicap, en de de-institutionalisering van kinderen.

[16] CRPD/C/BEL/CO/1, §13-14.
[17] CRPD/C/BEL/CO/1, §15-16.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC bevordert de uitwisseling van *best practices* inzake de specifieke uitdagingen van kinderen en vrouwen met een handicap.
- In afstemming met de IMC Vrouwenrechten wordt bijzondere aandacht gegeven aan de intersectionaliteit tussen gender en handicap.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Nationaal actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld:**
  - Maatregel 25: In samenwerking met relevante instellingen, diepgaand onderzoek verrichten naar de omvang van gendergerelateerd geweld tegen personen met een handicap, en daarbij in het bijzonder het middenveld en vrouwenorganisaties betrekken die werken met vrouwen en meisjes met een handicap.
  - Maatregel 40: De empowerment van personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen, ondersteunen door de financiering van de initiatieven van verenigingen voor zelfverdediging van gehandicapten, en dit ter bestrijding van geweld tegen personen met een handicap.
  - Maatregel 43: Inzetten op seksuele opvoeding in het algemeen en op preventie-initiatieven m.b.t. grensoverschrijdend gedrag, in het bijzonder voor kwetsbare groepen zoals mensen met een beperking. We onderzoeken mogelijkheden en zetten in op het versterken van scholen, leerkrachten, hulpverleners en andere instanties die met jongeren en mensen met een handicap werken ook m.b.t. het leren kennen van grenzen.
  - Maatregel 106: De toegankelijkheid van klachtenvoorzieningen, websites en mobiele toepassingen verbeteren om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen.
  - Maatregel 107: Noodnummers toegankelijker maken voor personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen.

- **Federaal - Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 113-114: "Een veilig land - Er wordt rekening gehouden met personen met een handicap die het slachtoffer zijn van huiselijk, gender- en/of seksueel geweld."
  - Maatregelen 122-124: "Een land van samenwerking en respect - Bestrijding van discriminatie van personen met een handicap."

- **Vlaanderen**:
  - Academische Werkplaats De-Institutionalisering (AWDI): Om verdere stappen te zetten naar inclusie en de-institutionalisering te kunnen vertalen naar het beleid en de praktijk van de ondersteuning voor personen met een handicap, zetten we gedurende vier jaar in op een academische werkplaats. Daarin willen we de nodige kennis ontwikkelen en toekomstige initiatieven rond inclusie en de-institutionalisering kunnen stroomlijnen (van 1/03/2022 tot 1/03/2025).
  - Centra Inclusieve Kinderopvang: Vlaanderen erkent en subsidieert 16 Centra Inclusieve Kinderopvang (CIK). Zij organiseren zelf inclusieve kinderopvang. Daarnaast ondersteunen ze andere opvanglocaties (baby's en peuters en buitenschools) in het opvangen van kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Dit doen ze via sensibilisering, individuele

coachingstrajecten of intervisiegroepen. Ze werken nauw samen met toeleiders en andere ondersteuners van kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte.[18] De CIK werken ook samen met lokale besturen en Huizen van het Kind. Dit terrein wordt nog verder verkend.
    - Subsidie voor individuele inclusieve kinderopvang: Kinderopvanglocaties van baby's en peuters en buitenschoolse opvang, kunnen een subsidie aanvragen wanneer ze een kind met een specifieke ondersteuningsbehoefte opvangen. Deze kleine financiële stimulans, waardeert de inspanningen van de kinderopvanglocatie en maakt het mogelijk om bv. extra spelmateriaal aan te kopen of aanpassingen te doen.
    - Globale Individuele Ondersteuning (GIO)[19].
    - Maximale ontwikkelkansen voor elk kind: We zetten in op maximale ontwikkelkansen voor elk kind, ongeacht hoe en waar het is geboren.
    - Zorgtoeslag en zorgbudget: bewegingen ikv zorgtoeslag en zorgbudget, waarbij we de procedure voor aanvraag van zorgtoeslag willen vereenvoudigen (op termijn) en met de koppeling van zorgbudget en zorgtoeslag ook de automatische rechtentoekenning vlotter willen maken.
    - De-institutionalisering in de jeugdhulp: Kleinschaligere leefgroepen, gezinshuizen, positief leefklimaat, voor alle kinderen in de jeugdhulp.
    - Project aanpassing van 'decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht' (DRM): Het DRM vertaalt de rechten die minderjarigen sowieso hebben volgens het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind IVRK, naar de context van de hulpverlening. De rechten in het DRM zijn van toepassing op alle minderjarigen in de integrale jeugdhulp én meerderjarigen voor wie jeugdhulp georganiseerd wordt of ten aanzien van wie een reactie loopt in het kader van het jeugddelinquentiedecreet. Voor alle kinderen in de jeugdhulp.
    - Project rond preventie en humane toepassing van afzondering en fixatie (voor alle kinderen in de jeugdhulp).

- **Franse gemeenschap:**
    - De ontwikkeling van sectoroverschrijdend beleid met betrekking tot de zorg voor jongeren voor wie het noodzakelijk is partnerschappen met andere sectoren te ontwikkelen, is opgenomen in het beheerscontract.[20] Een van de uitdagingen van de intersectorale aanpak bestaat erin de zorgverlening te verbeteren, uit te gaan van de behoeften van de jongere en een multidisciplinaire aanpak te bevorderen. De doelstellingen zijn: De structuren voor sturing en overleg tussen en binnen sectoren verduidelijken en vereenvoudigen; een werkgroep voor intersectorale thema's instellen; en de samenwerkingsprotocollen met de AVIQ en PHARE evalueren en bijwerken.
    - De 6e staatshervorming en de overdracht van een hele reeks bevoegdheden vereisen een aanpassing en herstructurering van de dienstverlening in de jeugdzorgsector door de ontwikkeling van sectoroverschrijdende partnerschappen. Er wordt gewerkt aan een regeling voor adequate zorg voor jongeren op het kruispunt van de drie sectoren (jeugdzorg, handicap en geestelijke gezondheidszorg). Deze regeling initieert aanbevelingen op

[18] https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/inclusieve-opvang

[19] https://docs.google.com/document/d/1rFZiN6ioY9Dj13s1hHK0UEX8B9UGMoEP4PpQLuRGHvM/edit

[20] SD 3 van het beheerscontract 20-25 AGAJ.

verschillende schaalniveaus en zorgt voor een echte veranderingscultuur. Voor jongeren op het kruispunt van de sectoren is het nodig niet langer een silo-aanpak te volgen, maar om te denken in termen van intersectorialiteit.

- In het proces van reflectie en opbouw: Naar aanleiding van de aanbevelingen en de intentieverklaring worden drie prioriteiten naar voren gehaald: het ontwikkelen van zorg voor kinderen die intersectorale zorg nodig hebben, het oprichten van intersectorale overlegorganen en deze structureel maken; en het ontwikkelen van de functie van een actieve derde partij. In de regeling "Jeunes à la Croisée des Secteurs" wordt bijzondere aandacht besteed aan preventie en ondersteuning van het ouderschap om een verslechtering van de situatie van het kind te voorkomen en aldus het risico van plaatsing in een instelling te verminderen. Een van de belangrijkste uitdagingen van de intersectorale aanpak is de vroegtijdige opsporing van jongeren die zich op het kruispunt van competenties bevinden, zodat zo spoedig mogelijk zorg kan worden verleend die tegemoetkomt aan de specifieke behoeften van de jongere en zijn gezin.
- Het PIE-decreet (“programme d'investissement exceptionnel”, uitzonderlijk investeringsprogramma) is een antwoord op de constatering van de regering dat er een ernstig tekort is aan middelen voor de financiering van schoolgebouwen. Dit gebrek aan middelen heeft geleid tot een schoolgebouwenbestand dat steeds minder geschikt en in verval is. Dit decreet beoogt dus de uitvoering van een uitzonderlijk investeringsplan in de schoolgebouwen van de Franse Gemeenschap om een deel van de onderinvestering van de laatste decennia goed te maken. Dit plan maakt deel uit van een participatief proces, ‘de Plaats van het Schoolgebouw’ (‘le Chantier des Bâtiments Scolaires’), waaraan alle federaties van organiserende instanties en Wallonië-Brussel Onderwijs hebben deelgenomen. Dit plan houdt rekening met de realiteit op het terrein en de beperkingen van elke instantie.

  Aangezien schoolgebouwen ruimten zijn die bestemd zijn voor het onderwijs en dus voor de emancipatie van iedereen, is het wenselijk er bijzondere aandacht aan te besteden dat iedereen de mogelijkheid wordt geboden om te leren in een aangepaste ruimte van voorbeeldige kwaliteit.

  Naar aanleiding van de conclusies van het participatief proces geïnitieerde door de minister bevoegd voor schoolgebouwen, ‘de Plaats van het Schoolgebouw’, waarop deze tekst is geïnspireerd, worden in de ingevoerde selectie- en prioriteringsmechanismen aspecten als de gemeenschappelijke kern, insluiting, connectiviteit geïntegreerd. Dit rekening houdend met de behoeften op basis van de huidige staat van de gebouwen, de mogelijkheden tot rationalisering/samenwerking en de energieprestaties.

  Toegankelijkheid is voorzien als een ontvankelijkheidscriterium in het binnenkort uit te voeren PIE-subsidieprogramma.

- **Waals gewest - Plan droits de l’enfant wallon**:
  - Maatregel 1.2.1: De samenwerking versterken voor een geïntegreerde zorg voor kinderen en hun behoeften inzake geestelijke gezondheid. Het doel is de deelname van de Waalse regering aan het nieuwe beleid inzake geestelijke gezondheid te vergroten door de ondertekening van een protocol van overeenstemming tussen de administraties van de l'ONE, l'Aide à la Jeunesse et AVIQ.

- Maatregel 3.1.3: EVRAS-animaties veralgemenen in scholen via een gemeenschappelijk protocol tussen de Franse gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschap en het Waals gewest.
- Maatregel 3.8.1: Aanpak van de moeilijkheden van alle jongeren, ook die welke door alle partijen worden afgewezen, door voortzetting en ontwikkeling van het proefproject "Jeunes avant tout" voor jongeren op het kruispunt van de sectoren (handicap/geestelijke gezondheid/jeugdzorg). Deze jongeren hebben een complex profiel en vereisen sectoroverschrijdende zorg.
- Maatregel 3.11.1: Ondersteuning bieden aan ouders van kinderen met een handicap en aan professionals wanneer de handicap van een kind bekend wordt gemaakt. Hiermee wordt beoogd het gebruik van het platform voor aankondigingen van handicap voor ouders van kinderen met een handicap te vergroten.

- **Waals gewest - Plan national de reprise et résilience (PNRR) et Plan de relance wallon (PRW):**
  - Project 254: Verlening van "l'offre de Répit" in het Waals gewest:
    - 254a: Versterking van de bestaan "offre de répit" diensten voor personen met een handicap via de 21 diensten die reeds door de AVIQ zijn erkend en worden gesubsidieerd.
  - Project 288: Versterking van de activiteiten d'Education à la Vie Relationnelle, Affective et Sexuelle (EVRAS) via de Waalse Centres de Planning Familial (CPF): Het project beoogt voorlichting en bewustmaking van de Waalse bevolking van 0 tot 25 jaar, intensivering en diversificatie van de EVRAS-activiteiten en verspreiding van aan de leeftijd en het begrip aangepaste informatie. Actoren: AVIQ, CPF, CPF-federaties, beleidscel, scholen (verschillende soorten onderwijs, waaronder gespecialiseerd onderwijs), Centres Locaux de Promotion de la Santé de Wallonie (CLPS), omgeving van de begunstigden van de animaties (bijvoorbeeld: ouders).

- **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie Brussel - Iriscare**:
  - stelt voor de educatie in het relationele, emotionele en seksuele leven (EVRAS) te integreren door regulering en financiering van de opleiding van beroepsbeoefenaren en verspreiding van informatie onder het doelpubliek;
  - voorziet een verordening inzake respijt en kort verblijf op te stellen om te voorkomen dat kinderen in instellingen worden geplaatst en om ouders een tijdelijk alternatief te bieden;
  - voorziet een beleid te ontwikkelen tegen kruisdiscriminatie (vrouwen met een handicap).

- **Franse gemeenschapscommissie:**
  - Sensiblisering van de voor EVRAS erkende verenigingen.
  - Deelname aan de beraadslaging en het zoeken naar oplossingen voor jongeren op het kruispunt van de sectoren handicap, geestelijke gezondheid en jeugdzorg, in samenwerking met het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap en de federale overheid.
  - Actualisering van het samenwerkingsprotocol met het IGVM.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 17: De Commissie zal "**goede praktijken voor de-institutionalisering** op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg en voor alle personen met een

handicap, inclusief kinderen, toepassen om de overgang van institutionele zorg naar ondersteunende diensten in de gemeenschap te versterken."

Toegankelijkheid

Art. 9 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Toegankelijkheid als concept houdt in dat gebouwen, producten, diensten en digitale inhoud zo ontworpen worden dat ze rekening houden met de diversiteit in functionele karakteristieken onder de bevolking zodat ze zonder assistentie bruikbaar zijn voor een zo groot mogelijk aandeel van de populatie. Het VN Verdrag vereist dat passende maatregelen worden genomen in het garanderen van toegankelijkheid teneinde personen met een handicap in staat te stellen zelfstandig te leven en volledig deel te nemen aan alle facetten van het leven. Toegankelijkheid wordt in de Europese strategie gezien als een katalysator voor rechten, autonomie en gelijkheid. Het is niet beperkt tot de bebouwde omgeving, of publiek transport, maar betreft evengoed producten, diensten en digitale inhoud.

Het VN-Comité wijst op een gebrekkige toegankelijkheid voor mensen met een handicap, die onvoldoende als een probleem wordt beschouwd. Bovendien waren de overheidsmaatregelen vooral gericht op de toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke handicap, maar zeer weinig op mensen met een visuele, auditieve, intellectuele of psychosociale handicap[21]. Om dit te verhelpen is niet alleen een wetgevingskader nodig, maar ook de ontwikkeling van deskundigheid en de opleiding van (toekomstige) deskundigen. De bevoegdheden op dit gebied liggen op regionaal, EU- en federaal niveau.

Doelstellingen

Tegen 2030 bevorderen we stapsgewijs en structureel de toegankelijkheid van de Belgische samenleving zodat zoveel mogelijk mensen zelfstandig gebruik kunnen maken van de openbare ruimte, producten en diensten.

België draagt bij aan de verdere ontwikkeling van het regelgevend kader door de bevoegde autoriteiten in overeenstemming met de Europese richtlijnen (Europese toegankelijkheidswet, Europese richtlijn inzake de toegankelijkheid van websites).

We zetten in op de ontwikkeling van kennis en deskundigheid inzake toegankelijkheid bij publieke en private actoren en beschikbaarstelling daarvan, bijvoorbeeld via een of meer expertisecentra.

Toegankelijkheid gaat verder dan aanpassingen voor personen met een beperkte mobiliteit. Daarom bevorderen we de bewustwording over het belang van toegankelijkheid, zowel voor de bebouwde omgeving als voor diensten, producten en digitale inhoud.

[21] CRPD/C/BEL/CO/1, §21.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC bevordert de uitwisseling van *best practices* en expertise inzake de toegankelijkheid van de bebouwde omgeving zodat een verbetering van faciliteiten en infrastructuur de inclusie van personen met een handicap bevordert.
- De IMC ondersteunt de uitvoering en implementatie op van de Europese richtlijnen en internationale standaarden inzake toegankelijkheid, waaronder de richtlijn webtoegankelijkheid, en de European Accessibility Act.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal – federaal actieplan handicap:**
  - Maatregel 7: "een solidair land – gezondheidszorg."
  - Maatregelen 66-70: "een welvarend land – We bevorderen de toegang tot producten en diensten voor personen met een handicap", maatregelen 80-88 "een duurzaam land – Toegankelijkheid van de gebouwen van de federale administraties."
  - Maatregelen 89-91: "een duurzaam land – Diensten, producten en digitale inhoud."
  - Maatregelen 93-94: "een duurzaam land – Het toegankelijk maken van het Belgisch openbaar spoorvervoer."

- **Vlaanderen**:
  - Herzien van de Toegankelijkheidsverordening, die bouwvergunningen voor publiek toegankelijke gebouwen een aantal verplichtingen inzake basistoegankelijkheid oplegt. Het principesakkoord over de aanpassingen van de verordening wordt vertaald in het herzien van alle relevante regelgeving.[22]
  - Uitvoering actieplan 'Iedereen Digitaal': Met de relancemiddelen Vlaamse Veerkracht worden lokale besturen binnen het actieplan ondersteund om een lokaal e-inclusiebeleid dicht bij kwetsbare burgers uit te bouwen. Het doel is dat elk lokaal bestuur tegen 2024 een lokale digitale inclusiewerking heeft waarbij ingezet wordt op de drie aspecten van digitale inclusie: toegang, vaardigheden en ondersteuning op maat.[23]
  - Toegankelijkheid Horeca stimuleren en sensibiliseren: Mensen met een beperking moeten overal toegang toe hebben. Via een medaillesysteem wil Vlaanderen eigenaars van restaurants, cafés en handelszaken in Vlaanderen sensibiliseren en motiveren om aan de slag te gaan met toegankelijkheid.
  - 1.2. SD Toegankelijkheid uit JOP 2022 VAPH:
    - 1.2.5 OD We evalueren en verbeteren het systeem van persoonsvolgend financieren voor volwassenen;
    - 1.2.9 OD We werken een kader uit voor een intersectoraal georganiseerde zorg en ondersteuning;
    - 1.2.10 OD We werken aan betaalbare zorg, ondersteuning en hulpmiddelen.
  - Integratie van integrale toegankelijkheid in het kader van subsidiabele zorginfrastructuur: Integrale toegankelijkheid is opgenomen als duurzaamheidscriteria voor door VIPA gesubsidieerde projecten. VIPA maakt gebruik van duurzaamheidscriteria die gebaseerd zijn op het door het Facilitair Bedrijf ontwikkelde GRO. VIPA gebruikt deze lijst van criteria om zorgvoorzieningen rekening te laten houden met alle facetten van duurzaamheid. Integrale toegankelijkheid is een van deze aspecten. In de huidige regelgeving zijn projecten die aanspraak willen maken op een VIPA-betoelaging verplicht te voldoen aan de

VIPA-duurzaamheidscriteria, die bestaan uit verplichte en vrije criteria. Integrale toegankelijkheid is op dit moment slecht voor een aantal sectoren binnen de zorgsector (Jeugdhulp, PH en ziekenhuizen) verplicht wanneer ze in aanmerking willen komen voor VIPA-betoelaging. Toch willen we ook nu al alle andere sectoren hun aandacht vestigen op het belang van Integrale toegankelijkheid waardoor het is opgenomen in de lijst van vrije criteria voor deze sectoren. Op dit moment loopt er een onderzoeksopdracht in samenwerking met Inter om een checklist te maken voor zorggebouwen. Deze checklist geeft zorgvoorzieningen een kader om integrale toegankelijkheid op te nemen in het ontwerpproces. Voor zorgvoorzieningen die in aanmerking willen komen voor een betoelaging van VIPA zal deze checklist moeten bekeken worden in samenspraak met Inter. Op die manier willen we de aandacht vestigen op het ontwerpen van integraal toegankelijk gebouwen in de zorgsector.[24]

- Uitvoering van het ondernemingsplan van Inter, Agentschap Toegankelijk Vlaanderen: Inter levert als Vlaams expertisecentrum voor toegankelijkheid en Universal Design diensten aan overheden, professionelen en burgers in de vorm van advies, beleidsondersteuning, begeleiding, onderzoek en screenings, opleiding en projecten met als doel de realisatie van een integraal toegankelijke en inclusieve samenleving, zodat iedereen, onafhankelijk en gelijkwaardig, kan deelnemen aan alle facetten van het leven.[25]
- Charter 'Naar een toegankelijke gemeente' en ondersteuning van het toegankelijkheidsbeleid van gemeenten door Inter: Inter begeleidt chartergemeenten in een kwaliteitstraject naar een structureel toegankelijkheidsbeleid d.m.v. een zelfevaluatie, het bepalen van ambities en groeiscores en de opmaak van een gemeentelijk actieplan integrale toegankelijkheid. Inter ontwikkelt een digitale toolbox voor lokale besturen (een digitale toegangspoort tot informatie over toegankelijkheid, tools, aanbod, wetgeving en praktijkvoorbeelden van gemeenten), organiseert lerende netwerken voor gemeenten en onderzoekt welke toegankelijkheidsindicatoren relevant zijn voor monitoring en beleidsondersteuning gemeentelijk toegankelijkheidsbeleid.
- Referentiekader en kwaliteitstraject 'Naar een toegankelijk Vlaanderen' door Inter: In het kader van de realisatie van de gerichte, coherente ambities vanuit de verschillende beleidsdomeinen (regeerakkoord 2019-2024) en toegankelijkheid als een absolute kwaliteitsvoorwaarde en automatisme binnen de werking en het beleid van alle Vlaamse beleidsdomeinen vertaalt Inter het chartermodel en referentiekader 'Naar een toegankelijke gemeente' naar de Vlaamse context en voorziet begeleiding van minimaal vier Vlaamse entiteiten.
- Labelstrategie toegankelijke gebouwen, evenementen en sportinfrastructuur door Inter: De toegankelijkheidslabels houden begeleiding van ontwerp tot oplevering in door Inter en bieden duidelijkheid voor bouwers/organisatoren, gebruikers en beleid (i.f.v. monitoring). Voor infrastructuur zijn er drie kwaliteitsniveaus: A, A+, A++ met een hoger ambitieniveau dan de wetgeving.
- Actieplan om UD structureel in te bedden in het lessenpakket van de ontwerpopleidingen in Vlaamse hogescholen en universiteiten: Via de ontwikkeling en aanbod van sensibiliserend materiaal, lespakketten, inleefsessies en gastcolleges biedt Inter een passend aanbod dat aansluit op de mate van actuele inbedding van het thema binnen het curriculum van de hogescholen en universiteiten.
- Coachingtraject Masterplan toegankelijke haltes door Inter: Coachingtraject en begeleiding bij opmaak actieplan 'Masterplan toegankelijke haltes'en inhoudelijke

[22] https://www.toegankelijkgebouw.be/Regelgeving/tabid/71/Default.aspx
[23] https://www.vlaanderen.be/samenleven/toegankelijkheid/iedereen-digitaal
[24] https://www.departementwvg.be/vipa-criteria-duurzaamheid-0
[25] www.inter.vlaanderen

ondersteuning via online lerend netwerk (in de periode 2021-2025, 30 gemeenten per jaar).

- Opleiding #Iedereen overal in 10 dagen: Tiendaagse opleiding voor professionelen over theorie, het beleid en de praktijk van toegankelijkheid met experts en ervaringsdeskundigen (eerste opleiding in 2022-2023; bij positieve evaluatie permanente aanbod).
- VRT maakt haar aanbod zo toegankelijk mogelijk voor iedereen in Vlaanderen: De VRT maakt haar aanbod zo goed als technisch mogelijk toegankelijk, middels ondertiteling, Vlaamse GebarenTaal, audiodescriptie en gesproken ondertiteling. Daarnaast maakt de VRT werk van de digitale toegankelijkheid van haar aanbod. De VRT organiseert structureel overleg met diverse organisaties en initiatieven om zowel op het vlak van representatie, organisatie als toegankelijkheid stappen vooruit te zetten.[26]
- Omzetting toegankelijkheidsrichtlijn naar mediadecreet: De Europese toegankelijkheidsrichtlijn werd in het Vlaamse mediadecreet omgezet voor wat betreft audiovisuele en auditieve mediadiensten. Deze Europese regelgeving regelt de toegankelijkheid van apparatuur en diensten die toegang verschaffen tot audiovisuele mediadiensten, bijvoorbeeld websites, online toepassingen, elektronische apps op set-top boxen, elektronische programmagidsen, mobiele apps en geconnecteerde televisiediensten. Zo wordt het in de toekomst makkelijker voor personen met een handicap om tv te kijken of streamingdiensten te gebruiken.[27]
- Nieuw uitvoeringsbesluit toegankelijkheid televisie: Deze nieuwe regeling moet de toegankelijkheid van televisieprogramma's blijvend verbeteren, en de subsidieregeling hierrond voor de komende jaren regelen. Het besluit bevat twee luiken: een luik toegankelijkheidsverplichtingen en een luik subsidieregeling voor het toegankelijk maken van televisiediensten door middel van audiodescriptie, gesproken ondertiteling, ondertiteling en Vlaamse Gebarentaal.[28]
- Vlaams Audiovisueel Fonds zet in op het toegankelijk maken van Nederlandstalige audiovisuele creaties voor slechtzienden en slechthorenden: Bij de steuncategorie 'steun aan creatie' legt het VAF Filmfonds en Mediafonds waar technisch mogelijk verplichtingen op aan aanvragers voor wat betreft het toegankelijk maken van Nederlandstalige audiovisuele creaties voor slechtzienden en slechthorenden, via respectievelijk audiodescriptie voor wat betreft productioneel ondersteunde, Majoritair Vlaamse Fictiefilms of Fictieseries en ondertiteling.[29]
- De Vlaamse overheid ziet toe op de naleving van de Europese Richtlijn inzake webtoegankelijkheid voor publieke websites en applicaties in Vlaanderen: De dienst Diversiteitsbeleid van de VO houdt toezicht op de naleving van de Europese richtlijn inzake webtoegankelijkheid die is omgezet in het Vlaamse Bestuursdecreet aan de hand van diepgaande en vereenvoudigde audits via een steekproef.
- Een interdepartementale werkgroep Toegankelijkheid: Vanuit ABB/GK worden andere beleidsdomeinen betrokken en gemobiliseerd rond het thema toegankelijkheid. Het is een platform voor kennisdeling, opbouwen van een netwerk en delen van goede praktijken.

[26] Zie OD 2.2. van de Beheersovereenkomst VRT 2021-2025

[27] Inwerkingtreding op 28 juni 2025. Tot 28 juni 2030 kunnen dienstverleners hun diensten blijven verlenen met gebruik van de producten die zij voordien al gebruikten voor vergelijkbare diensten. De bedrijven hebben 3 jaar de tijd om zich hieraan aan te passen. https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1017858&param=inhoud

[28] https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6347D7301EA6B745D23CB961, https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6347D73A1EA6B745D23CB963

[29] https://www.vaf.be/files/Beheersovereenkomst-VAF-Filmfonds-2022-2025.pdf, https://www.vaf.be/files/Beheersovereenkomst-VAF-Mediafonds-2022-2025.pdf

- **Wallonie - Plan d'Accessibilité wallon:** De ambitie is om via de verschillende Waalse beleidslijnen mee te werken aan een meer toegankelijke samenleving door de belemmeringen voor participatie voor iedereen te verminderen: mobiliteit, toerisme, werkgelegenheid, gezondheid, sociale actie, enz. Het plan omvat 3 hoofdgebieden:
    - Bestuur en communicatie.
    - Steun voor toegankelijkheid (evaluatie, ondersteunings- en referentie-instrumenten, opleiding en conferenties).
    - Communicatie en toegankelijke voorzieningen (toegankelijkheid en kadaster).

- **Franse gemeenschap**:
    - Samen met ETNIC werken aan een meerjarenplan voor e-toegankelijkheid tot 2026. Dit wordt aangevuld met een Digital Accessibility Compliance Plan (ook in ontwikkeling) dat erop gericht is websites en applicaties volledig toegankelijk te maken. Dit plan voorziet onder meer in een toegankelijkheidsverklaring voor elke locatie, die jaarlijks zal worden bijgewerkt. Binnen de Federatie zijn interne middelen uitgetrokken om toezicht te houden op projecten inzake webtoegankelijkheid. Sitebeheerders en ontwikkelaars worden ook bewust gemaakt van het onderwerp via: webinars; en specifieke opleiding. Actoren worden ook bewust gemaakt tijdens het hele proces van een websiteproject (tijdens ontwerp, CMS-training, enz.).
    - Alle nieuwe niet-schoolgebouwen (met inbegrip van grote renovaties) bevatten maatregelen om de gebouwen volledig toegankelijk te maken voor het publiek en de werknemers. Wat bijvoorbeeld de toegankelijkheid van sportcentra betreft, maakt het overleg met de Handisportbond zeer concrete ontwikkelingen in lopende projecten mogelijk. Alle projecten waarvoor een stedenbouwkundige vergunning nodig is, voldoen aan de wettelijke verplichtingen die in het Waalse Gewest zijn vastgelegd in de artikelen 414 en 415 van de CODT - Guide régional d'urbanisme (GRU), en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het RRU - Règlement régional d'urbanisme - Titre IV.
    - Bovendien zal het register van bestaande infrastructuren worden bijgewerkt om toegankelijke en niet-toegankelijke gebouwen aan te wijzen en de programmering van de middelen die nodig zijn om de bestaande infrastructuur te verbeteren, te overwegen. Het doel is prioriteiten te stellen: (1) om ze in overeenstemming te brengen met de minimumeisen van de CODT en de RRU; (2) om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften die met de functionele algemene besturen zijn besproken. Daarom is het de bedoeling om, naast de eerbiediging van het minimale juridische kader, concrete en specifieke antwoorden te geven naar gelang van de situaties.
    - Sport: Het directoraat-generaal Infrastructuur past de kleedkamers en douches aan en wij passen de toegang tot de verschillende infrastructuren aan. Het sportcentrum wil rolstoeltennis aanmoedigen.

- **Duitstalige gemeenschap - Regionales Entwicklungskonzept III & IV**:
    - Aanpassing van de procedure en de regels voor een beter toegankelijk ontwerp van alle openbare en voor het publiek toegankelijke infrastructuur, en betrokkenheid van mensen met een handicap bij de planning, realisatie en controle van de toegankelijkheid van openbare infrastructuur.
    - Bewustmaking en organisatie van seminars, opleidingen, bijscholingen en het maken van bewustmakingsmateriaal (webinformatie, brochures, folders...) voor stedenbouwkundige diensten, beleidsmakers, architecten, aannemers, mensen die in de bouw werkzaam zijn en particulieren.

- Ontwikkeling en verspreiding van toegankelijke formulieren en teksten in eenvoudige, begrijpelijke en toch juridisch correcte taal, door permanente opleiding van het personeel en het gebruik van braille, grote letters, FALC, gebarentaal, enz.
- Toegankelijk ontwerp van websites (overeenkomstig de huidige internationale normen) en andere communicatiemiddelen (folders, informatieborden, enz.) van overheidsinstellingen.
- Uitbreiding van de elektronische dienst ter aanvulling van de traditionele contactmogelijkheden, om de contacten met de autoriteiten te verbeteren en administratieve stappen te vermijden.
- Bevordering van communicatie tussen autoriteiten en burgers in een passende vorm.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 1 – vlaggenschipinitiatief: "De Commissie zal in 2022 een Europees centrum voor hulpbronnen, **AccessibleEU**, lanceren om de samenhang in het toegankelijkheidsbeleid te vergroten en de toegang tot relevante kennis te vergemakkelijken."
- Maatregel 2: De Commissie zal "de lidstaten in 2021 praktische richtsnoeren bieden om de uitvoering van de toegankelijkheidseisen op grond van de richtlijnen inzake overheidsopdrachten te ondersteunen, en de toegankelijkheid van opleidingen voor aanbestedende diensten te bevorderen."
- Maatregel 3: De Commissie zal "in 2021 toegankelijkheid en inclusiviteit opnemen in de versterkte **EU strategie voor een digitale overheid**, waarbij de nadruk ligt op mensgerichte en gebruiksvriendelijke digitale overheidsdiensten in heel Europa die beantwoorden aan de behoeften en voorkeuren van de Europese burgers, waaronder de behoeften van personen met een handicap."
- Maatregel 4: De Commissie zal "in 2022 de toepassing van de **richtlijn inzake webtoegankelijkheid** evalueren en nagaan of de richtlijn moet worden herzien om eventuele lacunes aan te pakken, zoals het toepassingsgebied, de technologische vooruitgang en de coherentie met andere relevante EU-wetgeving."
- Maatregel 54: De Commissie zal "in 2021 een **actieplan inzake webtoegankelijkheid** vaststellen, dat binnen alle EU-instellingen en -organen zal worden gedeeld en bevorderd om ervoor te zorgen dat de websites van de EU-instellingen, en de documenten die op deze website en onlineplatforms worden gepubliceerd, voldoen aan de Europese toegankelijkheidsnormen."
- Maatregel 55: De Commissie zal "tegen 2023 de **toegankelijkheid verbeteren bij alle diensten voor audiovisuele communicatie en grafisch ontwerp**, evenals voor haar publicaties en evenementen, in voorkomend geval met inbegrip van tolken in gebarentaal en documenten in gemakkelijk leesbare vorm."
- Maatregel 56: De Commissie zal "zorgen voor **toegankelijkheid voor alle nieuw in gebruik genomen gebouwen** van de Commissie, onder voorbehoud van eventuele stedenbouwkundige voorschriften van de gastlanden."
- Maatregel 57: De Commissie zal "zorgen voor de **toegankelijkheid van locaties** waar evenementen van de Commissie worden georganiseerd."
- Maatregel 58: De Commissie zal "zorgen dat tegen 2030 alle gebouwen van de Commissie voldoen aan **Europese toegankelijkheidsnormen**, onder voorbehoud van de stedenbouwkundige voorschriften van de gastlanden."

Risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties

art. 11 UNCRPD

Context en uitdagingen

In risicovolle situaties en humanitaire noodsituaties is een bijzondere aandacht vereist voor personen met een handicap. Het VN-Verdrag vereist dat de bescherming en veiligheid van personen met een handicap wordt gewaarborgd in risicosituaties, waaronder humanitaire crises en natuurrampen. De Covid-19 pandemie en de overstromingen van juli 2021 toonden het belang aan van goede noodplannen die rekening houden met de diverse noden van de bevolking, waaronder personen met een handicap. Zoals in de Europese strategie wordt aangegeven, verergeren natuurrampen bestaande kwetsbaarheden, waardoor herstel bij rampen voor kansarme groepen moeilijker wordt. Bovendien worden kwesties in verband met gelijkheid en toegankelijkheid in geval van een ramp vaak verwaarloosd in de bestaande noodplannen.

Doelstellingen

We verzekeren de bescherming en veiligheid van mensen met een handicap in risicosituaties en richten ons daarbij op actualisering van de noodplannen, rekening houdend met de behoeften van personen met een handicap.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 1-2: "een solidair land – Beheer van de gezondheidscrisis."
  - Maatregel 92: "een duurzaam land – Brandveiligheid van gebouwen."

Bescherming tegen uitbuiting, geweld en misbruik

art. 16 UNCRPD

Context en uitdagingen

Zoals in de Europese strategie wordt opgemerkt, lopen personen met een handicap meer kans om het slachtoffer te worden van geweld en misbruik, zowel in hun gezinsomgeving als in instellingen. Het VN-Verdrag vereist dat alle wetgevende, administratieve, sociale en educatieve maatregelen worden genomen om personen met een handicap te beschermen tegen alle vormen van uitbuiting, geweld en misbruik. Bescherming tegen uitbuiting, geweld en misbruik, met name alle vormen van geweld tegen vrouwen, kinderen en meisjes, is een specifiek aandachtspunt.[30] Het Comité wijst ook op het ontbreken van protocollen voor registratie, controle en toezicht in instellingen die personen met een handicap, met name op gevorderde leeftijd, verzorgen.

Doelstellingen

We waarborgen de bescherming van personen met een handicap tegen alle vormen van geweld, met name huiselijk of institutioneel. Om dit te bereiken nemen de bevoegde overheden acties ter bevordering van de adequate toegang tot politie en justitie, alsook de opmaak van protocollen voor de vroegtijdige opsporing van geweld, met name in instellingen.

[30] CRPD/C/BEL/CO/1, §30-31.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - Federaal Actieplan Handicap:**
  - Maatregelen 108-111: "Een veilig land - Ervoor zorgen dat mensen met een handicap een betere toegang hebben tot (de diensten van) politie en justitie."
  - Maatregelen 113-114: "Een veilig land - Er wordt rekening gehouden met mensen met een handicap die het slachtoffer zijn van huiselijk, gender- en/of seksueel geweld."

- **Vlaanderen:**
  - Vlaams actieplan seksueel geweld: Diverse maatregelen meestal inclusief gericht op personen met een beperking.[31]
  - Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2014 betreffende het beleid inzake preventie van en omgaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag in gezondheids- en woonzorgvoorzieningen.[32]
  - Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorg-voorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers (eerder gericht op de voorzieningen dan op een specifieke groep personen).
  - De sector van de private diensten voor gezinszorg heeft een charter ondertekend rond ongewenst seksueel gedrag tijdens tewerkstelling aan huis (eerder gericht op de voorzieningen dan op een specifieke groep personen).
  - Bestrijding gendergerelateerd geweld en grensoverschrijdend gedrag:
    - samenwerking ikv de Europese survey inzake gendergerelateerd geweld (2024);
    - onderzoek naar hoe het gesteld is met de relationele en seksuele vorming van jongeren met een beperking in het buitengewoon onderwijs (2023);
    - gepland onderzoek naar de noden van personen met een handicap die slachtoffer zijn geworden van gendergerelateerd geweld en vaak nog zoekende zijn naar passende hulp.

- **Waals Gewest** Het streven naar kwaliteit binnen de door de AVIQ erkende diensten is gebaseerd op drie aspecten, die zijn opgenomen in haar 'Bientraitance'-plan:
  - **Kwaliteitsaudit,** die tot doel heeft de naleving van de reglementaire normen te garanderen en vooral de kwaliteit van de dienst van de operatoren van de takken "Welzijn en Gezondheid" (rusthuizen, diensten voor geestelijke gezondheidszorg, gezinsondersteunende diensten, medische huizen, ziekenhuizen, enz. De kwaliteitscontrole treedt ook op bij klachten van gebruikers, hun familie of beroepsbeoefenaren. Doel ervan is de exploitanten te ondersteunen bij de voortdurende verbetering van de kwaliteit en bij het gebruik van "kwaliteits"-referentiesystemen;
  - **Financiële controle,** die het correcte gebruik van de subsidies overeenkomstig de bestaande regels controleert;
  - **Organisatie van opleidingsprogramma's** voor professionals. De AVIQ ondersteunt ook de methoden die zijn ontwikkeld voor kwaliteitsaudits.

- **Franse gemeenschap (l'Aide à la Jeunesse):**
  - De storingen en het gebrek aan adequate zorg voor onze jongeren op het kruispunt zijn institutioneel geweld. De jongere stapelt de verschillende plaatsen in het leven op, ondergaat een opeenvolging van onderbrekingen en komt dan terecht bij een etiket dat "onhuisvestbaar" heet. Onplaatsbaarheid is echter het gevolg van ineffectieve zorg en niet het gevolg van de jongere zelf. Intersectoraal werk probeert dit geweld te verminderen door continuïteit van hulp en zorg en een stabiele woonplek te garanderen.

- **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie Brussel - Iriscare**:
  - Volledige herziening van de zorgnormen voor instellingen voor personen met een handicap (inclusief toezicht) en van de financiering met het oog op harmonisatie (gepland vanaf 2024).[33]
  - Inrichting van de organisatie van het inspectie- en ondersteuningsbeleid voor de instellingen (vanaf 1 januari 2023).[34]

- **Franse gemeenschapscommissie - Phare**: Nieuwe analyse van de thematiek 'gedwongen sterilisatie van vrouwen met een handicap als voorwaarden voor toegang tot, en behoud verblijf, in de centra'.

- **Duitstalige gemeenschap**: Bevordering van permanente opleiding van personeel op het gebied van onderwijs en werkgelegenheid en in instellingen en diensten voor personen met een handicap, met het oog op de preventie en opsporing van (seksueel) misbruik bij personen met een handicap.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 35: De Commissie zal "tegen 2024 adviezen verstrekken aan de lidstaten en beroepsbeoefenaars, waaronder politieagenten, over het **verbeteren van de ondersteuning van slachtoffers van geweld die een handicap hebben.**"
- Maatregel 36: De Commissie "zal het Bureau voor de grondrechten verzoeken de **situatie van personen met een handicap die in instellingen wonen** te onderzoeken met betrekking tot geweld, misbruik en marteling.

[31] https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1613238
[32] https://www.vaph.be/gog/meldingsplicht
[33] Op basis van de resultaten van de studie over het register van diensten voor personen met een handicap in Brussel en in samenwerking met de sector via werkgroepen.
[34] Voorrang wordt gegeven aan de gebieden die momenteel door de diensten van het Verenigd College worden gecontroleerd. Dit is een project met vijfjarige doelstellingen. Er is een enquête gehouden onder de vertegenwoordigers van de sectoren, de begunstigden en de betrokken werknemers van Iriscare. Enerzijds online via een vragenlijst, anderzijds persoonlijk in de vorm van een focusgroep. Het doel is ervoor te zorgen dat het welzijn van de begunstigden wordt gerespecteerd.

Autonomie, vrijheid, veiligheid en persoonlijke integriteit

art. 19; 22-23 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

De bescherming van de autonomie van personen met een handicap vereist zowel een juridisch kader als de nodige ondersteuning voor zowel personen met een handicap, familieleden en (openbare) diensten. Het VN-Verdrag stelt dat de rechtsbekwaamheid van personen met een handicap, namelijk het in staat zijn om juridisch geldige beslissingen te nemen, altijd gewaarborgd moet worden.[35] Hoewel de wetgeving inzake handelingsbekwaamheid is hervormd, vreest het Comité dat het recht op begeleide besluitvorming daarin niet is vastgelegd.[36]

Met betrekking tot de vrijheid en veiligheid van de persoon beveelt het Comité de intrekking aan van wetten die onvrijwillige opname van personen met psychosociale handicap, louter op grond van hun handicap, toestaan. Het Comité is ook bezorgd dat de veiligheidsmaatregelen voor personen waarvoor de wilsonbekwaamheid wordt vastgesteld, niet in overeenstemming zijn met het Verdrag en acht deze maatregelen onverenigbaar met de procedurele waarborgen zoals het vermoeden van onschuld, het recht op verdediging en het recht op een eerlijk proces.[37]

Nauw verbonden met autonomie is het recht op zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij,[38] en de hieraan gelieerde problematiek van de-institutionalisering. De Europese strategie stelt dat zelfstandig wonen een kwalitatief hoogstaand, toegankelijk, persoonsgericht en betaalbaar, op de gemeenschap en het gezin gebaseerd gedifferentieerd landschap vereist, met inbegrip van persoonlijke bijstand, medische zorg en maatschappelijk werk, om de dagelijkse activiteiten te vergemakkelijken en mensen met een handicap en hun gezinnen keuzemogelijkheden te bieden. Het VN Comité wijst op het hoge percentage verwijzingen van personen met een handicap naar institutionele zorg en het ontbreken van een de-institutionaliseringsplan, alsook op een gebrek aan informatie over de mogelijkheden om in de samenleving en de gemeenschap te blijven leven.[39]

Doelstellingen

We beschermen de autonomie van personen met een handicap en waarborgen alle aspecten daarvan, in het bijzonder het recht op zelfstandig wonen. We leggen de nadruk op de de-institutionalisering van personen met een handicap en betere verspreiding van informatie over de alternatieven; alsook de eerbiediging van de rechten van patiënten met een psychosociale handicap.

[35] Art. 12 UNCRPD.
[36] CRPD/C/BEL/CO/1, §23-24.
[37] CRPD/C/BEL/CO/1, §25-26.
[38] Art. 19 UNCRPD.
[39] CRPD/C/BEL/CO/1, §32.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC bevordert de uitwisseling van *best practices* inzake de-institutionalisering.
- Inzake huisvesting onderzoekt de IMC uniformisering van de criteria voor aangepaste/geschikte woningen in de regio's.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregel 6-7: "een solidair land – gezondheidszorg."
  - Maatregelen 105-107: "een veilig land – Bescherming van de autonomie van personen met een handicap."
  - Maatregel 112 "een veilig land – Situatie van personen met een handicap in het penitentiair systeem."
  - Maatregelen 143-145 - "België, een sterke stem in Europa en de wereld – Een asiel- en migratiebeleid gebaseerd op de rechten van de mens."

- **Vlaanderen :**
  - Academische Werkplaats De-Institutionalisering (AWDI): Om verdere stappen te zetten naar inclusie en de-institutionalisering te kunnen vertalen naar het beleid en de praktijk van de ondersteuning voor personen met een handicap, zetten we gedurende vier jaar in op een academische werkplaats. Daarin willen we de nodige kennis ontwikkelen en toekomstige initiatieven rond inclusie en de-institutionalisering kunnen stroomlijnen.
  - UNIC project: Dit project wil een reeks innovatieve tools ontwikkelen, testen en valideren om essentiële belanghebbenden te helpen om een financieringsmodel voor persoonlijke budgetten, zodat de gebruiker centraal staat in de dienstverlening, te implementeren.[40]
  - Proefomgeving experimentele woonvormen: In 2017 is een oproep tot deelname aan een proefomgeving voor experimentele woonvormen gelanceerd. Verschillende projecten richten zich daarbij op gemeenschappelijke woonvormen voor personen met een handicap, waarbij ze op zoek gaan naar inclusieve woonoplossingen buiten de residentiële context.[41]
  - Bouwtechnische normen sociale woningen: Omdat sociale woningbouw voor iedereen toegankelijk is, worden sociale woningen op het gelijkvloers of bereikbaar met een lift rolstoelbezoekbaar ontworpen. Daarnaast worden er ook aangepaste woningen gerealiseerd waarin rolstoelgebruikers zelfstandig kunnen functioneren. [42]
  - Toewijzing sociale woning: Personen met een handicap worden op verschillende wijzen ondersteund binnen het sociaal huurstelsel:
    - de inkomensgrens ligt 10% hoger per persoon met een handicap in het huishouden;
    - Per familielid van de eerste, tweede en derde graad van de huurder dat erkend is als ernstig gehandicapt wordt de eerste schijf van inkomsten vrijgesteld in de aftoetsing aan de inkomensgrens of in de berekening van de huurprijs. De vrijstelling is gelijk aan het bedrag dat overeen komt met de hoogte van de inkomensvervangende tegemoetkoming (categorie B);
    - De huurprijs wordt met een gezinskorting verlaagd per persoon met een handicap in het huishouden;

        - Woningen aangepast aan de fysieke mogelijkheden van een persoon met een handicap worden versneld aan de doelgroep toegewezen.
    - Huursubsidie bij een verhuis naar een aangepaste woning op de private huurmarkt: Er is een huursubsidie voor huishoudens die verhuizen naar een betere, aangepaste woning. Dat geldt dus ook voor personen met een handicap die op de private huurmarkt verhuizen naar een woning aangepast aan hun handicap.
    - Mogelijkheid om tussenkomsten te krijgen voor individuele hulpmiddelen en aanpassingen aan de woning van het VAPH.

- **Waals gewest:**
    - **'Stratégie pour des parcours de vie intégrés des personnes en perte d'autonomie'**[43]: Vijf aanbevelingen werden geformuleerd en vormen nu de basis van de strategie die op 10 februari 2022 door de Waalse regering werd goedgekeurd (elke aanbeveling gaat vergezeld van actieplannen):
        - R1 - Voorzien in de behoeften van mensen die hun onafhankelijkheid verliezen.
        - R2 - Vereenvoudigen en zichtbaar maken van informatie over dienstaanbiedingen.
        - R3 - Professionals opleiden voor de overgang, de ontwikkeling van nieuwe werkmethoden aanmoedigen en de evolutie en verticale en horizontale mobiliteit van functies en het scheppen van nieuwe banen ondersteunen.
        - R4 - Diversificatie van het aanbod van diensten en goederen.
        - R5 - Ontwikkeling van de mainstreaming van het overheidsbeleid op alle overheidsniveaus.
    - **Nationaal plan voor herstel en veerkracht en 'Plan de relance wallon' (PRW)**:
        - Project 252: inclusieve en ondersteunende woonvormen creëren voor mensen met een verlies aan autonomie, met het oog op de-institutionalisering en het verkleinen van de digitale kloof. De huisvestingsprojecten, verspreid over heel Wallonië, zullen mensen met een verlies aan autonomie in staat stellen ouder te worden in hun eigen huis en bieden een innovatief antwoord op het gebrek aan huisvestingsstructuren.
        - Project 253: Implementatie van digitale thuishulp ter ondersteuning van het onderhoud van mensen met een verlies aan autonomie thuis. Dit experiment zal het mogelijk maken het belang van de ontwerpwetgeving betreffende deze activiteit te beoordelen.

[40] https://www.vaph.be/over-vaph/algemeen/wetenschappelijk-onderzoek/unic
[41] Proefomgeving experimentele woonvormen
[42] Richtlijnen sociale woningbouw (versie 2022)
[43] La stratégie vise à permettre aux personnes en situation de handicap, aux aînés et aux personnes présentant des problématiques de santé mentale, de bénéficier de la meilleure autonomie possible, de choisir son mode de vie et son lieu de vie ainsi que de participer à la vie en société.
Le concept de désinstitutionalisation a été défini comme : « un processus visant à favoriser l'autonomisation de la personne en perte d'autonomie, sa liberté de choix (notamment le choix de son lieu de vie) et le respect de ses droits, via :
- la transformation et l'adaptation des lieux de vie existants ;
- un accompagnement des personnes en perte d'autonomie au travers d'une stratégie de parcours de vie intégré, en considérant la diversité des profils, leurs besoins et leurs ressources.

- **Europees Sociaal Fonds (goedgekeurd op 21 april 2023): projecten gericht op diversificatie van het aanbod en versterking van de ondersteuning van professionals, mantelzorgers en personen met verlies aan autonomie:**
  - Ondersteuning van de mantelzorger en aanbod van rustpauzes door versterking, uitbreiding en diversificatie van de ondersteuning aan mantelzorgers van afhankelijke personen en van degenen die verzorgd worden: versterking van de telefonische hulplijnen en het aanbod van rustpauzes; opzetten van ondersteuning voor mantelzorgers; bewustmaking en opleiding van professionals in de sociale en gezondheidssector om de mantelzorger beter te integreren in het zorg- en ondersteuningstraject voor de verzorgde persoon; opzetten van specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers.
  - Inclusieve opleiding: opleiding voor professionals, families en mantelzorgers en personen met een handicap om hen uit te rusten met de concepten van zelfbeschikking, empowerment, sociale participatie, sociale inclusie en de versterking van sociale rollen.
  - De autonomie van personen met een handicap en hun keuzevrijheid verbeteren door bestaande systemen aan te passen via de uitbreiding van diensten binnen de leefomgeving (uitbreiding van schema's, taken, rollen) of sociale integratie (sociale, educatieve, professionele activiteiten, enz.) en ondersteuning van familieleden, evenals via het snel en flexibel beschikbaar stellen van technische hulpmiddelen via een leensysteem om te reageren op noodsituaties en op de veranderende behoeften van mensen, waarbij wordt voorkomen dat verworven hulpmiddelen worden opgegeven.
  - Inclusieve huisvesting: ondersteunen en versterken van het aanbod van huisvesting bestemd voor mensen met een verlies aan autonomie via de implementatie van een samenwerking om het aanbod van toegankelijke, aangepaste en aanpasbare openbare huisvesting beter af te stemmen op de specifieke behoeften, alsook via de ontwikkeling van mobiele ondersteuningseenheden voor inclusieve en solidaire huisvesting.
- **Waals toegankelijkheidsplan 'Plan d'Accessibilité wallon'**, gestemd op 19 januari 2023, voorziet de volgende acties:
  - Herziening van het financieringsdecreet van de Waalse regering: aanpassing van het contingent aanpasbare woningen en opvolging van de creatie van aanpasbare woningen: operationalisering van de nieuwe programma's voor de creatie van woningen van openbaar nut. Ter gelegenheid van de herziening van deze besluiten van de Waalse regering wordt een quotum van 30% aanpasbare woningen opgelegd en gepland voor de hele programmering per operator (publieke huisvestingsmaatschappijen en lokale overheden). Bovendien zal worden toegezien op de daadwerkelijke creatie die in dit kader wordt opgelegd.
  - De toolbox over aanpasbare/aangepaste woningen ontwikkeld door het consortium Aanpasbaar bouwen: de creatie van deze toolbox is de belangrijkste opdracht die momenteel wordt uitgevoerd door het consortium voor aanpasbare woningen (Aanpasbaar bouwen - CALA), gesteund door het Waals Gewest. Het voortraject beoogt de ontwikkeling van een referentiesysteem voor aanpasbare woningen met architecturale en technische criteria, het resultaat van een consensus tussen de bouwsector en de toegankelijkheidssector.

        - De uitvoering van studies over de voordelen van aangepaste/aanpasbare woningen, met inbegrip van een analyse van de elementen die moeten worden verzameld om de uitvoering van de studies te garanderen en het opzetten van samenwerkingsverbanden tussen het consortium en AVIQ.
        - De vermelding van aangepaste woningen in het woningregister.

- **Franse gemeenschap (Aide à la Jeunesse):**
    - Er is momenteel een gebrek aan voorzieningen voor de overgang naar volwassenheid (16-25 jaar). Dit is ook een van de aanbevelingen. De gevolgen van deze afwezigheid zijn talrijk, zoals verwijzing naar andere zorginstellingen of een risico van sociale uitsluiting voor de jongere die van de ene dag op de andere alleen staat (risico van dakloosheid, sociale breuk, enz.).
    - Er lopen verschillende voorprojecten om jongeren op weg naar volwassenheid zo goed mogelijk te ondersteunen en doorverwijzingen naar diensten voor volwassenen te garanderen.

- **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie Brussel - Iriscare**:
    - Wil het behouden van de eigen woonst bevorderen door verbetering van de toegang tot de Diensten voor thuishulp, het aanbod van de Diensten voor thuishulp te versterken in samenwerking met de Diensten van het Verenigd College, buurtnetwerken te ontwikkelen en de integratie van het aanbod van de Diensten voor thuishulp en de residentiële structuren, eventueel in samenwerking met de Diensten van het Verenigd College en de Franse gemeenschapscommissie.
    - Wil verenigingen van mantelzorgers die ook bijdragen tot de autonomie van de persoon met een handicap te erkennen of te ondersteunen.
    - Wil een reglementering voorbereiden om respijtzorg te organiseren en te financieren voor ouders/verzorgers en/of hun kinderen met een handicap.
    - Activering van de bevoegdheid voor individuele hulpmiddelen voor vanaf 1 januari 2024 voor alle Brusselaars.

- **Franse gemeenschapscommissie – Phare:**
    - Herziening van de normen voor het beheer van instellingen voor personen met een handicap, met het oog op administratieve vereenvoudiging (forfait) en meer autonomie bij het beheer van de financiering.
    - Toekenning van een aanzienlijke financiële toeslag op voorwaarde dat personen die zich in een situatie van grote afhankelijkheid bevinden, in de centra worden opgevangen.
    - Uitvoering van het opnemingsdecreet wat betreft de toekenning van het regelgevingskader voor aangepaste collectieve woningen (LCA).
    - De steun voor verenigingen en projecten op het gebied van nabije zorg versterken.
    - Uitbreiding van het aanbod van respijtzorg:
      Deze maatregelen zullen gebaseerd zijn op het recente register van aangeboden diensten en de studie van de behoeften, in nauwe samenwerking met de diensten van de GGC en IRISCARE.
      Bovendien zal het samenwerkingsakkoord dat het vrije verkeer van gezondheidswerkers tussen de COCOF en het Waals Gewest garandeert, worden herzien om ervoor te zorgen dat dit vrije verkeer doeltreffend is (verband met langdurige zorg en prioritaire nominatieve akkoorden, met name). Idealiter wordt deze garantie uitgebreid tot alle deelgebieden in het land.

- **Duitstalige gemeenschap**:
    - Creëren van intersectorale en intergenerationele woon- en leefvoorzieningen.
    - Zorgen voor een voldoende aantal plaatsen voor noodopvang.
    - Ontwikkeling en diversificatie van alternatieve diensten om ziekenhuisopname te voorkomen.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 15 – Vlaggenschipinitiatief: "De Commissie zal tegen 2023 **richtsnoeren uitvaardigen waarin zij de lidstaten verbeteringen aanbeveelt op het gebied van zelfstandig wonen en inclusie in de gemeenschap**, teneinde personen met een handicap in staat te stellen in toegankelijke, ondersteunde huisvesting in de gemeenschap te wonen, of thuis te blijven wonen (met inbegrip van regelingen voor persoonlijke bijstand)."
- Maatregel 16 – Vlaggenschipinitiatief: "Voortbouwend op het bestaande vrijwillige Europese kwaliteitskader voor sociale diensten zal de Commissie tegen 2024 een specifiek **kader voor excellente sociale diensten voor personen met een handicap** voorstellen, om de dienstverlening voor personen met een handicap te verbeteren en banen op dit gebied aantrekkelijker te maken, onder meer door bij- en omscholing van dienstverleners."
- Maatregel 17: De Commissie roept de lidstaten op om "**goede praktijken inzake de-institutionalisering** op het gebied van geestelijke gezondheid en met betrekking tot alle personen met een handicap, met inbegrip van kinderen, toe te passen om de overgang van institutionele zorg naar ondersteunende diensten binnen de gemeenschap te bevorderen."
- Maatregel 22: De Commissie zal "samenwerken met de lidstaten om het **Verdrag van Den Haag inzake de internationale bescherming van kwetsbare volwassenen** uit te voeren overeenkomstig het UNCRPD, onder meer door een studie naar de bescherming van kwetsbare volwassenen in grensoverschrijdende situaties, met name die met een verstandelijke handicap, om de weg vrij te maken voor de ratificatie ervan door alle lidstaten."
- Maatregel 23: De Commissie zal "een studie uitvoeren naar **procedurele waarborgen voor kwetsbare volwassenen in strafzaken**, en nagaan of er wetgevingsvoorstellen nodig zijn ter versterking van de ondersteuning en bescherming van kwetsbare volwassenen die het slachtoffer worden van een misdrijf, in overeenstemming met de EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers (2020-2025)."
- Maatregel 24: De Commissie zal "richtsnoeren aanreiken aan de lidstaten over **toegang tot de rechter voor personen met een handicap** in de EU, die voortbouwen op internationale richtsnoeren die door de Verenigde Naties zijn verstrekt."
- Maatregel 25: De Commissie zal "maatregelen nemen om de lidstaten te ondersteunen bij het stimuleren van de **participatie van personen met een handicap als beroepsbeoefenaars in het rechtssysteem**, en goede praktijken verzamelen over onderbouwde besluitvorming."
- Maatregel 35: De Commissie zal "de lidstaten en beroepsbeoefenaars, met inbegrip van politieagenten, tegen 2024 **richtsnoeren aanreiken om slachtoffers van geweld die een handicap hebben beter te ondersteunen.**"
- Maatregel 36: De Commissie zal "het Bureau voor de grondrechten verzoeken de **situatie van personen met een handicap die in instellingen verblijven**, te onderzoeken in verband met geweld, misbruik en foltering."

Mobiliteit

art. 20 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Het VN-Verdrag vereist dat maatregelen worden genomen om de persoonlijke mobiliteit van personen met een handicap met de grootst mogelijke onafhankelijkheid te waarborgen. Mobiliteit vormt voor veel personen met een handicap een belangrijke hindernis die zowel hun autonomie als benutting van andere rechten beknopt (bv. toegang tot werk of gezondheidszorg). Adequate toegang tot en gebruiken kunnen maken van (openbaar) vervoer is voor mensen met een handicap van essentieel belang om volwaardig te kunnen participeren aan de samenleving. De toegang tot openbaar vervoer is nauw verbonden met toegankelijkheid (zie art. 9). De bevoegdheden op dit gebied liggen op federaal en gewestelijk niveau.

Doelstellingen

Tegen 2030 bevorderen een betere persoonlijke mobiliteit voor iedereen, met de grootst mogelijke autonomie en tegen een betaalbare prijs. Daartoe richten wij ons in het bijzonder op:

- Een verbetering van de toegankelijkheid van de infrastructuur.
- De toegang tot bijstand, apparatuur of andere technologieën ter ondersteuning van de persoonlijke mobiliteit voor alle personen met een handicap.
- Een afstemming van de regels tussen de bevoegde autoriteiten.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC werkt aan een homogene oplossing voor de problematiek van de Scancars die heden geen rekening houden met de parkeerkaart voor personen met een handicap.
- Uniforme regels voor gratis parkeren voor personen met een handicap worden onderzocht.
- Inzake openbaar vervoer en schoolvervoer worden de uitdagingen inzake mobiliteitshulpmiddelen in kaart gebracht en verbeteringen voorgesteld. De IMC onderzoekt de uniformiteit van de wetgeving inzake assistentiehonden.
- Het gebruik van de European Disability Card binnen transport wordt bekeken.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 93-94: "een duurzaam land – Het toegankelijk maken van het Belgisch openbaar spoorvervoer."
  - Maatregelen 95-99: "een duurzaam land – Het verzekeren van menselijke dienstverlening van goede kwaliteit aan treinreizigers met een handicap en/of een beperkte mobiliteit."
  - Maatregelen 100-101: "een duurzaam land – Sensibilisering van de reizigers over treinreizigers met een beperkte mobiliteit."
  - Maatregelen 102-104: "een duurzaam land – Deelname aan het wegverkeer."

- **Vlaanderen**:
  - Aangepast vervoer – compensatiedecreet in het kader van de openbare dienstverplichting (DAV): Gericht op personen met een handicap of een ernstig beperkte mobiliteit : alle personen van wie de mobiliteit bij het gebruik van vervoer ernstig beperkt is, waarvoor het geregeld vervoer geen adequaat alternatief biedt en van wie de situatie vereist dat ze passende aandacht krijgen.[44]
  - Mobiliteitscentrale aangepast vervoer (pilootprojecten) (MAV): Pilootprojecten mobiliteitscentrale aangepast vervoer: coördinatie van de mobiliteitsvragen en werken aan oplossingen op maat voor personen met een mobiliteitsbeperking.
  - Masterplan toegankelijkheid: Masterplan met als doelstelling 50% haltes autonoom toegankelijk voor mensen met een motorische en/of visuele handicap. Het plan bevat 4 pijlers: ondertekenen charter, subsidieregeling voor het toegankelijk (her)aanleggen van haltes, aanbod coachingtraject voor steden en gemeenten, tweejaarlijkse prijs van 3 x 50.000 €.[45]
  - Mobiliteitsindicatiestelling in het kader van vervoer op maat – flexplus Vervoer: Omvat het uitwerken van beleidsopties en het bepalen van onder welke voorwaarden men gebruik kan maken van het aangepast vervoer (flepxplus). Dit ondermeer in samenspraak met het departement Welzijn.
  - Fysieke toegankelijkheid voertuigen De Lijn: De Lijn monitort de toegankelijkheid van de voertuigen. Elk voertuig dat in dienst genomen wordt, zal in overeenstemming met het reglement nr. 107 van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (VN/ECE) toegankelijk zijn voor personen met een beperkte mobiliteit. Een bus of tram is toegankelijk wanneer deze is uitgerust met een lage vloer, oprijdplaat en rolstoelplatform. Nieuwe bussen worden uitgerust met een automatische oprijplaat.[46]
  - Fysieke toegankelijkheid van halte-infrastructuur: De Lijn monitort de toegankelijkheidsstatus van de haltes: eind 2021 was 13,40% van de haltes

toegankelijk voor personen met een motorische beperking en 6,52% toegankelijk voor personen met een visuele beperking. De Lijn engageert zich ertoe om mee het Masterplan Toegankelijkheid uit te voeren. Het toegankelijk maken van de haltes is de verantwoordelijkheid van de wegbeheerder. De Lijn geeft advies over de locatie van de halte en de concrete inrichting.[47]

- Klantvriendelijk onthaal voor iedereen: Verdere uitrol van de voortgezette opleiding vakbekwaamheid Toegankelijkheid die kadert binnen de verplichte opleiding Vakbekwaamheid van de chauffeurs. Herneming van de opleidingsmodule 'Klantvriendelijk onthaal voor iedereen' in functie van de omgang met personen met beperking voor de De Lijn medewerkers die in contact staan met de klanten.
- Toegankelijke reisinfo, zowel digitaal als niet digitaal: Met toegankelijke reisinfo kan elke reiziger de juiste en relevante info terugvinden. De toegankelijkheidsstatus van de haltes is gekoppeld aan de reisinformatie. Voor website en app geldt de Europese WCAG standaard als norm. De Lijn houdt zich bij de uitvoering van haar diensten aan de geldende richtlijnen van de European Accessibility Act. Door het tekenen van het Digital Inclusion Charter verbindt De Lijn zich tot de engagementen die hierin vervat zitten.
- Tariefbeleid houdt rekening met financiële inclusie: De sociale dimensie van de tarifering wordt gegarandeerd door specifieke tarieven toe te kennen op basis van duidelijke en makkelijk controleerbare sociaaleconomische criteria.
- Monitoring gebruikerservaring toegankelijkheid openbaarvervoeraanbod: Het departement Mobiliteit en Openbare Werken zal in nauwe samenwerking met De Lijn jaarlijks een doelgerichte Customer Effort Score-bevraging opzetten die de belangrijkste aspecten van een toegankelijk openbaarvervoeraanbod zal omvatten. De Lijn verbindt zich ertoe haar medewerking te verlenen aan het opzet en de uitwerking van deze monitoring.
- Mogelijkheid om tussenkomsten te krijgen voor individuele hulpmiddelen en aanpassingen aan de (persoonlijke) wagen. Daarnaast is er ook de mogelijkheid om tussenkomsten te krijgen in mobiliteitshulpmiddelen via de Vlaamse sociale bescherming.
- Sinds 2014 staat de Cel Machtiging Assistentiehondenscholen in voor een (eenduidige) norm over de eisen waaraan assistentiehonden moeten voldoen en bestaat er een algemeen geldig bewijs voor gebruikers van assistentiehonden waarmee ze toegangsrecht kunnen afdwingen. De Celma beheert een centraal register van geattesteerde assistentiehonden opgeleid door de gemachtigde assistentiehondenscholen dat eenvoudig online[48] raadpleegbaar is waardoor makkelijk kan aangetoond worden of assistentiehond al dan niet toegangsrecht heeft. Er loopt momenteel ook een onderzoek naar actualisatie refertebedrag voor de assistentiehonden opgenomen op referetelijst (nl. hulphond, geleidehond en hoorhond). Daarnaast wordt de advisering van hulphond en autismehond onder de loep genomen.

- **Waals Gewest**:
  - Openbaredienstcontract tussen het Waals Gewest en de Waalse vervoers-maatschappij (OTW), artikel 29 - Toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor

[44] https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1022632.html
[45] https://www.vlaanderen.be/mobiliteit-en-openbare-werken/toegankelijke-haltes/masterplan-toegankelijkheid
[46] https://www.delijn.be/nl/content/toegankelijkheid/toegankelijke-voertuigen/
[47] https://www.delijn.be/nl/content/toegankelijkheid/toegankelijke-haltes/

https://www.delijn.be/nl/content/lokale-besturen/subsidie-aanleg-toegankelijke-halte/

[48] https://www.celma.be/verificatie/

personen met beperkte mobiliteit: het plan voor de invoering van toegankelijkheid omvat 4 assen (toegang tot het rollend materieel, toegang tot de infrastructuur, opvang door het personeel via opleiding, informatie over het vervoersaanbod).

- AVIQ ondersteunt mensen met beperkte mobiliteit (PBM) voor toegang tot hulpmiddelen die verplaatsingen met mobiliteitshulpmiddelen (scooters, looprekken, aanpassing van voertuigen, hulphonden, enz.) gemakkelijker en veiliger maken.
- Om de aanwezigheid en de bijstand van hulphonden te versterken, zijn de volgende maatregelen genomen:
  - Decreet van 28 juli 2021 betreffende de toegankelijkheid van openbare plaatsen voor personen vergezeld van hulphonden: toelating van toegang voor hulphonden op alle voor het publiek toegankelijke plaatsen, met inbegrip van zorginstellingen. Er is voorzien in sancties bij niet-naleving van de wet. Invoering van het "Hulphondenpaspoort": waarmee onder meer de identiteit en de naam van de persoon die voor een hulphond zorgt, worden gecertificeerd en geformaliseerd.
  - Verhoging van de overheidsbijdrage in de kosten van onderwijs: de overheidsbijdrage in de kosten van onderwijs en opleiding van hulphonden wordt verhoogd.
- De campagne *'Bienvenue aux chiens d'assistance'* die tot doel heeft de mate van positieve perceptie van hulphonden te verhogen en hoffelijkheid en welwillendheid jegens hen te bevorderen, werd in 2019 uitgevoerd en zal in het voorjaar van 2023 opnieuw worden gelanceerd.
- **Waals toegankelijkheidsplan 'Plan d'Accessibilité wallon'**, goedgekeurd op 19 januari 2023, omvat de volgende acties:
  - Openbaredienstcontract tussen het Waals Gewest en de Waalse vervoersmaatschappij (OTW), artikel 29 - Toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor personen met beperkte mobiliteit: het plan voor de inzet van de toegankelijkheid omvat 4 assen (toegang tot het rollend materieel, toegang tot de infrastructuur, onthaal door het personeel via opleidingen, informatie over het vervoersaanbod).
  - Toegankelijk maken van bushaltes: de haltes worden ingericht volgens de toegankelijkheidscriteria die met de CAWaB zijn vastgesteld (conform of uitvoerbaar).
  - Studie over de evolutie van de aan OTW gedelegeerde taak om PBM-vervoersdiensten te subsidiëren. Het doel is een diagnose te maken van de subsidietaak van het Gewestelijk Mobiliteitscentrum voor personen met beperkte mobiliteit en een visie op te stellen over de subsidiëring van het vervoer voor personen met beperkte mobiliteit en de visie in wetgeving om te zetten.
  - Een vertegenwoordiger van verenigingen en gebruikers met beperkte mobiliteit (CAWaB) erkennen en ondersteunen en deze aan het begin van elk project raadplegen.

- **Duitstalige gemeenschap**: Bevordering van begeleidingscursussen voor het behalen van een theoretisch rijbewijs en financiële steun voor rijlessen voor personen met een handicap die werk zoeken.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 5: De Commissie zal “in 2021, en in overeenstemming met de strategie voor duurzame en slimme mobiliteit, het **regelgevingskader inzake passagiersrechten** te herzien, met inbegrip van de rechten van personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit in het lucht-, water-, bus- en touringcarvervoer.”
- Maatregel 6: De Commissie zal “tegen 2022 een **inventaris van voorzieningen inzake spoorweginfrastructuur**, d.w.z. van toegankelijke delen van treinstations, opzetten om de bestaande obstakels en belemmeringen voor toegankelijkheid in kaart te brengen.”
- Maatregel 7: De Commissie zal “in 2021 de **verordening betreffende EU-richtsnoeren voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnet** herzien om de bepaling inzake toegankelijkheid te versterken.”
- Maatregel 8: De Commissie zal “in 2021 haar **pakket stedelijke mobiliteit** herzien ter versterking van de duurzame mobiliteitsplanning , die voorschrijft dat de lidstaten lokale mobiliteitsplannen goedkeuren rekening houdend met de behoeften van verschillende groepen, waaronder personen met een handicap.”

Onderwijs

art. 24 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

België moet ervoor zorgen dat het onderwijsstelsel voorziet in onderwijsintegratie op alle niveaus en mogelijkheden tot levenslang leren biedt. Er moet voor worden gezorgd dat personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijsstelsel en van het basis- en secundair onderwijs. De bevoegdheden op dit gebied liggen op het communautair niveau.

België moet ervoor zorgen dat het onderwijsstelsel voorziet in onderwijsintegratie op alle niveaus en mogelijkheden tot levenslang leren biedt. Er moet voor worden gezorgd dat personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijsstelsel en van het basis- en voortgezet onderwijs. De bevoegdheid op dit gebied ligt op het niveau van de Gemeenschappen.

Het Comité wijst op het aantal leerlingen met een handicap dat wordt doorverwezen naar speciale scholen en gedwongen wordt naar deze scholen te gaan vanwege het gebrek aan redelijke voorzieningen in het reguliere onderwijs.

Doelstellingen

We zetten ons in voor onderwijsintegratie op alle niveaus en zorgen ervoor dat elk kind en elke volwassene met een handicap toegang heeft tot het basis- en secundair onderwijs en het reguliere onderwijs, met de nadruk op:

- Voorziening van een toegankelijke schoolomgeving en redelijke aanpassingen;
- Opleiding van leraren.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC bevordert de uitwisseling van *best practices* inzake inclusief onderwijs, in het bijzonder wat betreft de initiële opleiding en bijscholing van leerkrachten en onderwijs in gebarentaal.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Vlaanderen**:
    - Ontwikkeling van een decreet over leersteun: De Vlaamse regering bereidt een decreet over leersteun voor ter vervanging van het M-decreet. Het decreet over leersteun beoogt maatregelen voor de scholen voor gewoon onderwijs, voor de leersteun die zal geboden worden vanuit een nieuw leersteunmodel, en voor de scholen voor buitengewoon onderwijs.[49]
    - Via een steunpunt voor Inclusie worden ouders (van kinderen, jongeren met een beperking) ondersteund bij het realiseren van haalbare inclusietrajecten in Onderwijs, vrijetijd, werk en leven.[50]
    - Uit het Masterplan 2.0 Scholenbouw: SD1: Investeren in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur. OD 1.3 - Bekijken hoe verbouwde schoolgebouwen effectief toegankelijk zijn voor mensen met een handicap of chronische aandoening.

  ACTIE 1: **sensibiliseren en informeren** van schoolbesturen o.a. aan de hand van de kennis uit de "Inspiratiebundel integrale toegankelijkheid" van schoolgebouwen.
    - De Inspiratiebundel Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen bevat tips en aanbevelingen die schoolbesturen op weg kunnen helpen bij het ontwikkelen en uitwerken van hun bouwplannen.
    - AGION beschikt over een specifieke informatiepagina rond toegankelijkheid op zijn website en houdt deze up to date.[51]

  ACTIE 2: AGION wil de inrichtende machten **helpen in het ontwikkelen van bouwplannen** op basis van de wettelijke vereisten enerzijds en de ambities van de schoolbesturen anderzijds inzake de integrale toegankelijkheid van de schoolgebouwen.
    - AGION gaat actief op zoek naar **goede schoolvoorbeelden** van integraal toegankelijke scholen zodat ze helpen maar ook inspiratie vormen voor inrichtende machten. De goede voorbeelden moeten toegankelijk zijn voor eenieder.
    - Bij subsidieaanvragen verwijzen we naar de checklist toegankelijkheid die in het generiek duurzaamheidsinstrument GRO is opgenomen. Hier bekijken we of het mogelijk is om toegankelijkheidslabels specifiek voor scholen te laten opstellen door Inter en dit in te bedden in GRO.

  ACTIE 3: **Begeleiding en screening** om in de praktijk te komen tot een meer algemene centrale en integrale toegankelijkheid van scholen. AGION bekijkt de mogelijkheden voor een begeleidingstraject met externe partners. AGION en GO! zullen samenwerken met het agentschap Toegankelijk Vlaanderen, Inter, om concrete trajecten te onderzoeken. Qua begeleiding kunnen onder meer volgende pistes in overweging worden genomen:
    - Begeleiding van projecten inzake toegankelijkheid en Universal Design doorheen de verschillende fasen van het (ver)bouwproject.
    - Screening bij een representatief aandeel van het scholenpatrimonium van de situatie ter plaatse met als doel

voorstellen tot verbeteracties (van beperktere aanpassingen (quickwins) tot meer structurele ingrepen) op te maken.

ACTIE 4: Ambitie om de **integrale toegankelijkheid als** een belangrijk **criterium te verankeren binnen de DBFM-constructies.**

ACTIE 5: De administratie van AGION zet in op **advies en begeleiding** waarbij goede en inspirerende praktijkvoorbeelden en informatie **op vlak van toegankelijkheid** kenbaar wordt gemaakt via verschillende communicatiekanalen.

- AGION heeft een vraag- en antwoordlijn waarop ook specifiek vragen rond toegankelijkheid kunnen worden gesteld.
- Cfr. ACTIE 1.
- AGION neemt actief deel aan werkgroepen rond toegankelijkheid.

- Er is een mogelijkheid om pedagogisch hulp bij hogere studies aan te vragen bij het VAPH.

- **Franse Gemeenschap**:
  - Er is een hervorming van de schoolgebouwen aan de gang, waarbij ook aandacht wordt besteed aan integratie op het niveau van de infrastructuur.
  - Redelijke aanpassingen in ruime zin bestaan in de Franse gemeenschap sinds het decreet van 12 december 2008. Op 07 december 2017 is er echter een nieuw decreet gekomen dat de modaliteiten van overleg en uitvoering van redelijke aanpassingen voor leerlingen met bijzondere behoeften die zijn ingeschreven in het gewoon basis- en secundair onderwijs, nader bepaalt. Dit besluit is in werking getreden op 01 september 2018. Het decreet van 7 december 2017 wijzigde en werd geïntegreerd in het wetboek van basis- en secundair onderwijs en is opgenomen in de artikelen 1.7.8-1 en volgende.
    - Het decreet van de Franse Gemeenschap van 12 december 2008 betreffende de strijd tegen bepaalde vormen van discriminatie is van toepassing op het onderwijs (basisonderwijs, secundair onderwijs, hoger onderwijs, sociale promotie, …) en bepaalt dat de weigering van redelijke aanpassingen discriminatie is. Het decreet definieert redelijke aanpassingen als passende maatregelen, genomen op basis van de behoefte in een concrete situatie, om een persoon met een handicap in staat te stellen toegang te krijgen tot, deel te nemen aan en vooruit te komen in het onderwijs, tenzij die maatregelen een onevenredige belasting vormen voor degene die ze moet nemen. Het Protocol betreffende het begrip redelijke aanpassingen dat op 19 juli 2007 werd opgemaakt tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie, ten gunste van personen met een handicap, definieert het begrip redelijke aanpassingen en bepaalt de kenmerken waaraan deze aanpassingen moeten voldoen.
    - Onderwijscode[52]: Het schoolproject bepaalt de pedagogische en onderwijskundige prioriteiten en de concrete acties die het onderwijsteam van de school in samenwerking met alle leden van de

[49] https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/directies-en-administraties/onderwijsinhoud-en-leerlingenbegeleiding/basisonderwijs/zorgbeleid-leerlingenbegeleiding-en-clb/leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften/naar-een-decreet-leersteun-voor-leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften

[50] https://oudersvoorinclusie.be/startpagina/over-ons-svi/

[51] https://www.agion.be/toegankelijkheid

[52] TITRE 5 – DE L'AUTONOMIE DES ÉCOLES, DE LEUR PILOTAGE ET DE LA PARTICIPATION, Chapitre 1er - De l'autonomie des écoles, section 3- du projet d'école et le chapitre 2- Du pilotage des écoles.

medezeggenschapsraad wil uitvoeren om de pedagogische en onderwijskundige projecten van de inrichtende macht te verwezenlijken. Het schoolproject is een instrument om de prioritaire taken en specifieke opdrachten van het onderwijsstelsel te verwezenlijken. Het definieert de modaliteiten waarmee elke school in het kerncurriculum differentiatiepraktijken en formatieve evaluatie toepast.

Elke school moet een beheersplan opstellen dat aansluit bij haar schoolproject en dat aan het eind van het in artikel 1.5.2-5 bedoelde contracteringsproces haar doelstellingencontract vormt voor een periode van zes jaar. In het kader van de ontwikkeling van de stuurplannen en de contractuele vastlegging daarvan in doelstellingencontracten streven de scholen naar de doelstellingen om het onderwijsstelsel te verbeteren, onder meer door de geleidelijke opneming van leerlingen met speciale behoeften in het reguliere onderwijs te bevorderen.

- Lerarenopleiding: Voor dit jaar 2022-2023 stelt het IFPC twee opleidingen voor onderwijzend personeel voor om de integratie van leerlingen met een handicap te bevorderen.
  - Opleiding 103002202: Ontwikkeling van het zelfvertrouwen van leerlingen met een handicap.
  - Opleiding 250002208: Laten we nieuwsgierig blijven. De stand van de kennis over zelfbeschikking (keuze, persoonlijk project van leerlingen met een handicap).
- Hoger onderwijs:
  - Decreet van 30 januari 2014 over inclusief hoger onderwijs voor studenten met een handicap.[53]
  - Decreet van 30 juni 2016 over inclusief onderwijs voor sociale promotie.[54]
- Toegang tot onderwijs: uitsluiting van school heeft ernstige gevolgen en belemmert de zorg voor een jongere op het kruispunt. Het ontbreken van een plaats om naar school te gaan is vaak synoniem met een weigering om onderdak te bieden. De structuur die in kruising van sectoren wordt overwogen voor jongeren omvat ook onderwijs.
- Het Pact voor excellent Onderwijs[55] is een ambitieus beleid voor inclusief onderwijs binnen het Belgische Franstalige onderwijsstelsel. Die ambitie wordt geconcretiseerd door de effectieve oprichting, bij het begin van het schooljaar 2022-2023, van regionale clusters ('pôles territoriales') om het onderwijs van een groot aantal kinderen met specifieke noden in het reguliere onderwijs te bevorderen, en dit vanaf de kleuterschool.
  - In de praktijk is een regionale cluster een structuur die verbonden is aan een school voor buitengewoon onderwijs. In deze nieuwe structuur worden competente mensen ingezet om individuele of groepsondersteuning te bieden aan leerlingen met specifieke noden die in het reguliere onderwijs zitten. De regionale cluster bestaat uit een multidisciplinair team van ten minste 15 leerkrachten, opvoeders, logopedisten en fysiotherapeuten, allen gespecialiseerd in leerstoornissen en/of ondersteuning bij handicaps. Hun opdracht:

[53] https://www.gallilex.cfwb.be/fr/leg_res_01.php?ncda=39922&referant=l01
[54] https://www.gallilex.cfwb.be/fr/leg_res_01.php?ncda=42994
[55] Meer informatie is beschikbaar op de website van het Pact: https://pactepourunenseignementdexcellence.cfwb.be/mesures/les-poles-territoriaux/

kinderen met specifieke noden en hun leerkrachten helpen en ondersteunen in het reguliere onderwijs.
        - In totaal 48 clusters bestrijken scholen in de 10 onderwijszones van de Federatie Wallonië-Brussel, van kleuterschool tot middelbare school. Elk kind met specifieke noden kan voortaan de nodige ondersteuning krijgen van een team van professionals van de cluster waarmee zijn of haar gewone school samenwerkt, zonder in het buitengewoon onderwijs te worden ingeschreven.
        - Bovendien voorziet het Pact voor excellent Onderwijs de komende jaren in aanpassingen in overeenstemming met de Interfederale Strategie 2021-2030 voor personen met een handicap, met name wat betreft de professionele integratie van leerlingen in het kwalificerend beroepsonderwijs.
    - De opdracht van de regionale clusters bestaat erin de uitvoering van de KB's in gewone scholen te ondersteunen, niet om begeleiding of informatie over studies of loopbanen te verstrekken. Wat de informatie over studies en loopbanen betreft, wordt binnenkort een specifiek portaal "monorientation.be" online gezet. De versterking van de partnerschappen met de "Beroepenpunt" wordt ook voorbereid.

- **Waals Gewest**: AVIQ ondersteunt studenten met een handicap in de kosten die verband houden met hun leren via materiaal en financiële steun (interventie voor de gehele of gedeeltelijke aankoop):
    - Kosten van specifieke apparatuur in de klas of thuis (computer, braillebalk, enz.) in verband met de handicap van de leerling, interventie voor;
    - Kosten voor het aanpassen van boeken om leerlingen in staat te stellen hun opleiding voort te zetten in het kleuter-, basis-, middelbaar en hoger onderwijs;
    - Kosten voor de begeleiding van studenten die al dan niet universitair hoger onderwijs volgen of volwasseneneducatie volgen.

- **Duitstalige Gemeenschap**: Vaststelling van maatregelen ter bevordering van inclusief onderwijs in het kader van de toekomstige "Gesamtvision Bildung" ("Mondiale visie op onderwijs").

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 26: De Commissie zal "in 2021 een **toolkit voor inclusie in voor- en vroegschoolse educatie en opvang** uitbrengen, waarin een specifiek hoofdstuk over kinderen met een handicap is opgenomen."
- Maatregel 27: De Commissie zal "de lidstaten ondersteunen om hun **lerarenopleidingen verder uit te bouwen** teneinde het tekort aan leraren in het buitengewoon onderwijs te verhelpen en te werken aan de vaardigheden van al het onderwijzend personeel om diversiteit in de klas te beheren en inclusief onderwijs te ontwikkelen."
- Maatregel 28: De Commissie zal "als lid van de raad van bestuur van de **Europese scholen** steun verlenen aan verhoogde inspanningen om het actieplan inzake onderwijsondersteuning en inclusief onderwijs uit te voeren, met bijzondere aandacht voor toegankelijkheid en redelijke aanpassingen, afstemming van de onderwijsprogramma's aan de behoeften van lerenden met een handicap (bv. alternatieve einddiploma's die de voortzetting van het onderwijs op nationaal niveau mogelijk maken) en voor opleidingscursussen voor leerkrachten op het gebied van inclusief onderwijs."

Gezondheid

art. 10; 25 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Zoals vermeld in de Europese strategie hebben personen met een handicap recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg, met inbegrip van revalidatie en gezondheidspreventie. Toch melden personen met een handicap veel onvervulde behoeften aan medisch onderzoek en gezondheidszorg die te duur, te ver weg of niet toegankelijk is. De Covid-19-crisis heeft ook zwakke punten in de gezondheidsstelsels aan het licht gebracht, met name voor personen met een handicap die in instellingen leven met beperkte toegang tot spoedeisende en kritieke zorg.

Mensen met een handicap moeten toegang hebben tot het hoogst mogelijke niveau van gezondheidszorg, zonder discriminatie op grond van handicap. Dit omvat zowel toegang tot reguliere zorg als toegang tot specifieke zorg in verband met handicaps.

Doelstellingen

We garanderen toegang tot gezondheidszorg en diensten voor mensen met een handicap op gelijke voet met anderen, waarbij we ons toespitsen op een betere toegang tot gezondheidszorg en de bevordering van inclusie in de gezondheidszorg. Ook zetten we in op een verhoogd aanbod van dienstverlening, ook voor specifieke functiebeperkingen.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- In aanvulling op de activiteiten van de IMC Volksgezondheid, bevordert de IMC Handicap de coördinatie van specifieke beleidsinitiatieven voor personen met een handicap, waaronder:
  i. Ondersteuning/zorg voor mensen met ALS: nagaan hoe de procedures op elkaar kunnen worden afgestemd en geoptimaliseerd.
  ii. Vergoeding door de ziekenfondsverzekering van medische sessies voor bepaalde soorten aandoeningen die momenteel niet door het ziekenfonds worden vergoed.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 3-6: "Een solidair land – Gezondheidszorg."

- **Vlaanderen**:
  - Jaarplan 2022 van Centra voor Kankeropsporing (CvKO): CvKO heeft in het verleden in samenwerking met VAPH de deelname onderzocht van personen met een beperking. Dit onderzoek toonde aan dat personen met een handicap zich minder vaak laten screenen dan het Vlaamse gemiddelde, de deelname daalt naarmate de ernst van de handicap toeneemt. Uitzondering: Mensen met een uitsluitend auditieve beperking namen in vergelijking met de gehele doelgroep meer deel aan de screening.

    Als gevolg van deze studie is een actieplan ontwikkeld:
    - De medewerkers van het CvKO hebben als personeelsactiviteit deelgenomen aan een inleefstage – project Xinix (specifiek voor blinden en slechtzienden).
    - De drie bevolkingsonderzoeken naar kanker voorstellen aan de organisaties van en voor mensen met een beperking (met focus op mentale beperking) en hen daarover informeren. Op basis van deze contacten wordt samen bekeken op welke manier zij hun doelgroep of leden via hun eigen kanalen kunnen informeren over de bevolkingsonderzoeken en wat zij daarvoor nodig hebben (artikel, beeldmateriaal, enz). Op hun vraag kan de ontwikkeling van nieuwe ondersteuningsmiddelen of een methodiek overwogen worden. Dit om de geïnformeerde keuze van hun doelgroep te bevorderen.
    - In samenwerking met enkele maatwerkbedrijven wil CvKO een methodiek ontwikkelen voor het bereiken van hun werknemers (en eventueel ook toepasbaar voor andere preventieve gezondheidsthema's).
    - De nieuwe website www.bevolkingsonderzoek.be is uitgerust met onder andere een lees voorfunctie, het vergroten van de tekst, pagina maskeren, tekstversie…
    - CvKO heeft werkstudenten ingezet om de mammografische eenheden te bezoeken om de fysieke toegankelijkheid in kaart te brengen. Het is nog afwachten op de resultaten.
  - CAW Oost-Vlaanderen treedt binnen de sector op als referentie-CAW voor doven en slechthorenden.[56]

- **Franse gemeenschapscommissie - Phare:**
  - Nieuw normatief kader voor de hoge afhankelijkheid, in nauw overleg met IRISCARE met als doel de erkenningscriteria te harmoniseren.

- **Waals Gewest:**
  - **Waals toegankelijkheidsplan 'Plan d'Accessibilité wallon'**, gestemd op 19 januari 2023, omvat verschillende acties om de toegankelijkheid van de zorg te verbeteren:
    - Toegang tot gezondheidszorg: het opstellen van een gids met goede praktijken inzake toegankelijkheid op het niveau van geïntegreerde zorgverenigingen: dit houdt in dat er een werkgroep toegankelijkheid van de zorg wordt opgericht. Deze werkgroep zal als taak hebben om na te gaan welke maatregelen de toegankelijkheid bevorderen en tools voor goede praktijken wat betreft toegankelijkheid op te stellen.
    - Toegang tot ziekenhuiszorg - ontwikkeling en verspreiding van aanbevelingen aan ziekenhuizen om ervoor te zorgen dat de zorg voor iedereen toegankelijk is door middel van communicatie, ondersteuning, onderzoeken en aangepast materiaal: naar aanleiding van de inventarisatie van de in ziekenhuizen toegepaste toegankelijkheids-maatregelen.
  - **Europees Sociaal Fonds:** goedgekeurd in april 2023, het project "Bewustmaking van verstandelijke beperkingen bij eerstelijns gezondheidswerkers - evaluatie en interventie" heeft tot doel een bewustmakingsinstrument inzake verstandelijke beperkingen te ontwikkelen voor huisartsen en specialisten om de inclusie van personen met verstandelijke beperkingen in de "gewone" gezondheidszorg te bevorderen en zo hun autonomie te bevorderen.
  - **Project Ditesaa:** project uitgevoerd via een samenwerking tussen het centrum Handicap & Gezondheid en de VZW Inclusie om de opvang, ondersteuning en toegankelijkheid van personen met specifieke behoeften, personen met een verstandelijke handicap, in de gezondheidszorgstructuren te bevorderen: sensibilisering, ondersteuning, terbeschikkingstelling van hulpmiddelen.

- **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie Brussel – Iriscare:**
  - Wenst te werken aan de harmonisatie van de criteria voor erkenning van de hoge afhankelijkheid tussen de gefedereerde entiteiten en het federale niveau en aan de uitbreiding van de hulp en de voordelen die het statuut van hoge afhankelijkheid biedt, op zijn minst op gelijke voet met die van de COCOF.
  - Denkt na over de ontwikkeling van een beleid inzake de zorg voor personen met een dubbele diagnose, autisme en hersenverlamming.
  - Wenst oplossingen te vinden voor ouder wordende mensen met een handicap.
  - Wenst de financiering te bevorderen van instellingen/projecten die het gebrek aan (tweetalige) dienstverlening aanzienlijk aanpakken en in het bijzonder voor respijtzorg, grote afhankelijkheid, autisme en dubbele diagnose.

- **Duitstalige gemeenschap:** Bevordering van integratie in het kader van het Regionales Entwicklungskonzept III, "Gesund leben in Ostbelgien" (Regionaal Ontwikkelingsconcept III, "Gezond leven in Oost-België").

[56] Doven en slechthorenden | CAW

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 29: De Commissie zal "kwesties behandelen in verband met gezondheid en handicap via de Stuurgroep voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie met het oog op de uitwisseling van **gevalideerde gezondheidsgerelateerde goede praktijken** om de lidstaten te ondersteunen bij hun gezondheidshervormingen."
- Maatregel 30: De Commissie zal "belanghebbenden ondersteunen om de druk die de COVID 19-pandemie uitoefent op de **geestelijke gezondheid** van de Europese burgers aan te pakken en te verlichten."
- Maatregel 31: De Commissie zal "specifieke ongelijkheden aanpakken die personen met een handicap ervaren bij de **toegang tot kankerpreventie, vroegtijdige opsporing en zorgverlening** door middel van specifieke acties die via het ongelijkhedenregister van het Europees kankerbestrijdingsplan zijn vastgesteld."

Werk en werkgelegenheid

art. 27 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Zoals bepaald in het VN-Verdrag, moet het recht op werk voor personen met een handicap gewaarborgd en bevorderd worden, met inbegrip van gelijke kansen en gelijke beloning voor werk van gelijke waarde. Volgens de Europese strategie is arbeidsparticipatie de beste manier om economische onafhankelijkheid en sociale integratie te waarborgen. In de evaluatie van de vorrige Europese handicap strategie 2010-2020 werd werkgelegenheid aangemerkt als een van de vijf hoofdprioriteiten voor toekomstige actie.

In 2018 bedroeg de tewerkstellingsgraad van personen met een handicap (20-64) amper 31,6%. Meer dan één niet-tewerkgestelde persoon met een handicap op vier (27 %) geeft aan dat hij in staat zou zijn om te werken, indien hij bepaalde ondersteunende maatregelen zou genieten (vandaar het belang van het bekend maken van redelijke aanpassingen met sancties bij niet-naleving), en geeft met name aan dat aanpassingen van het soort taken of van de werklast nog ontbreken.

Verschillende drempels beletten personen met een handicap om te werken: de afwezigheid van redelijke aanpassingen op het werk, belemmeringen van de toegang tot werk zoals ontoegankelijk vervoer, gebouwen en software, ...

Doelstellingen

Tegen 2030 reduceren we de tewerkstellingskloof voor personen met een handicap. We garanderen de bescherming tegen discriminatie, inclusief het recht op redelijke aanpassingen in de werkomgeving. Publieke overheden geven het goede voorbeeld in de tewerkstelling van personen met een handicap. We nemen acties om de drempels voor tewerkstelling weg te nemen en bevorderen de re-integratie van werknemers met een handicap op de arbeidsmarkt.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC identificeert de bevoegdheidsoverschrijdende hindernissen voor de arbeidsmarktparticipatie van personen met een handicap. Hierbij gaat bijzondere aandacht naar:
    - Terug-naar-werk-traject: sociaal-professionele re-integratie van arbeids-ongeschikten.
    - Experimentele wetgeving ter bevordering van de werkgelegenheid van IVT-begunstigden: samenwerking met de regionale arbeidsbureaus.
    - Koninklijk besluit van 15 oktober 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 ter uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de sociale zekerheid van de werknemers (afschaffing van de aansprakelijkheid).
    - Werkgelegenheid voor personen met een handicap in particuliere bedrijven: zoeken naar manieren om dit te verbeteren (b.v. invoering van quota; positieve stimulansen, enz.).
    - Werkgelegenheid: coördinatie van werkgelegenheidssteun voor personen met een handicap.
- De IMC bevordert de uitwisseling van *best practices* inzake de werkgelegenheid in de publieke sector.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal - Federaal actieplan handicap:**
    - Maatregelen 38-41: "Een welvarend land – Steun voor de tewerkstelling van personen met een handicap."
    - Maatregelen 42-43: "Een welvarend land – Reïntegratie van werknemers in invaliditeit op de arbeidsmarkt."
    - Maatregelen 44-47: "Een welvarend land – Inclusieve werkomgeving."
    - Maatregelen 48-59: "Een welvarend land – Publieke tewerkstelling."
    - Maatregelen 60-62: "Een welvarend land – Stimuleren van de werkgelegenheid voor personen met een handicap in overheidsbedrijven."
    - Maatregelen 63-65: "Een welvarend land – Bevorderen van toegang tot het statuur van zelfstandige."

- **Vlaanderen**:
    - Bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen (BTOMs): De maatregelen zorgen ervoor dat personen met een arbeidshandicap zich vlot kunnen inwerken in en meer kansen krijgen op de arbeidsmarkt via ondersteuning tijdens opleiding, werkplekinstrumenten of tewerkstelling door (financiële) tegemoetkomingen aan burgers met arbeidshandicap of hun werkgevers om het rendementsverlies of extra kosten te compenseren, zoals door terugbetaling (omgevings)aanpassingen / arbeidsgereedschap en -kleding, vervoerskosten, tolken voor doven of slechthorenden en loonsubsidie (zie verder VOP).[57]
    - Groeien en leren op de werkvloer (GLOW): Werkzoekenden intensief begeleiden en bemiddelen naar het regulier economisch circuit via een intensief traject met inzet van werkplekleren om de duurzame match naar de arbeidsmarkt te maken door drempels te overwinnen, de juiste competenties te verwerven op een

[57] https://www.vdab.be/arbeidshandicap/ondersteunende-maatregelen

werkvloer en door het ontwikkelen van de nodige zelfredzaamheid om werk te vinden en te behouden.[58]

- (Gespecialiseerde) jobcoaching: Werknemers die het moeilijk hebben op het werk door een ziekte of beperking, kunnen gratis een gespecialiseerde jobcoach inschakelen die zowel henzelf, hun werkgever en collega's ondersteunt door te zoeken naar oplossingen, de integratie en het functioneren op de werkvloer te ondersteunen eventueel door te zoeken naar aanpassingen aan de werkplek.[59]
- IBO+: Een individuele beroepsopleiding plus biedt kwetsbare werkzoekenden meer kans bij het invullen van een vacature door de werkgever extra voordelen te bieden bij het overbruggen van een competentiekloof.[60]
- Vlaams actieplan re-integratie langdurig zieken: Het Vlaams actieplan re-integratie langdurig zieken schuift 15 acties naar voor die re-integratie moeten vergemakkelijken, op korte en op langere termijn evenals preventieve acties, vanuit de ambitie om mensen met gezondheidsproblemen (mentaal en/of fysiek) ongeacht hun statuut opnieuw aan de slag te krijgen.[61]
- Raamovereenkomst RIZIV: De raamovereenkomst met de ziekenfondsen, VDAB en RIZIV vertrekt vanuit samen versterkt re-integratie te versterken door (snel) kansen te bieden op een traject naar werk voor arbeidsongeschikt erkende burgers.[62]
- IPS: RIZIV lanceerde een pilootproject IPS (Individual placement and support) voor de professionele re-integratie van arbeidsongeschikte werknemers die lijden aan milde tot zware psychische stoornissen. GTB voert dit project uit in Vlaanderen.
- Transitietrajecten: Leerlingen met een vermoeden van arbeidsbeperking uit het hele onderwijsnet (Buso, Deeltijds, ASO, TSO, BSO, alsook hoger onderwijs…) kunnen vanaf het laatste half jaar van de schoolloopbaan ondersteuning genieten bij de overstap van school naar de arbeidsmarkt.[63]
- Instroommodel personen met gezondheidsproblemen en beperking: Het instroommodel niet-beroepsactieven (NBA) heeft als doelstelling om, in samenwerking met onze institutionele en outreachende partners het instromen van de NBA-klanten bij VDAB te optimaliseren.[64]
- Contact-strategie van VDAB: In uitvoering van het VESOC-akkoord Iedereen nodig, iedereen mee van juli 2022 zal VDAB twee weken na de inschatting een bemiddelingsgesprek voeren. Op deze manier zullen personen sneller een aangepaste dienstverlening krijgen.
- Disruptief inclusief: Disruptief Inclusief is een organisatienetwerk met Konekt vzw, VDAB, GTB, GRIP, SERV en DWSE dat wil dat werk loont en toegankelijk is voor mensen met een beperking.[65]
- Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP): De VOP is een loonpremie voor werkgevers die personen met een arbeidshandicap tewerkstellen of een ondersteuningspremie zelfstandigen met een arbeidshandicap (tot 30/06/2023

[58] Zal vanaf 2023 vermoedelijk terug te vinden zijn onder https://werkgevers.vdab.be/opleiden
[59] https://werkgevers.vdab.be/gezondheidsprobleem (tot vernieuwing)
[60] https://www.vdab.be/ibo ; https://overheid.vlaanderen.be/personeel/diversiteit-en-gelijke-kansen/individuele-beroepsopleiding-voor-kwetsbare-werkzoekenden
[61] https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/60266D316B34EF00080003BC
[62] https://extranet.vdab.be/system/files/media/bestanden/2020-09/ZIV%20Bijlage1Samenwerkingsovereenkomst%20en%20Visie.pdf (tot vernieuwing)
[63] https://www.gtb.be/wat-doet-gtb/voor-werkzoekenden/transitietrajecten
[64] https://extranet.vdab.be/system/files/media/bestanden/2021-12/RvV%20Terugblik%20-%20Instroommodel%20niet-beroepsactieven.pdf
[65] https://www.vdab.be/disruptiefinclusief

– vanaf 1/7/2023 wordt de maatregel ingekanteld in maatwerk bij individuele inschakeling).[66]

- Maatwerk bij individuele inschakeling (IMW): Via maatwerk bij individuele inschakeling bieden we werkgevers die een persoon met een arbeidsbeperking tewerkstellen ondersteuning via een loonpremie en/of begeleidingspremie. Zelfstandigen met een arbeidsbeperking kunnen beroep doen op een ondersteuningspremie. Deze nieuwe maatregel bouwt verder op vier maatregelen: VOP, lokale diensteneconomie, SINE en maatwerkafdelingen.[67]
- Maatwerk bij collectieve inschakeling (CMW): Met maatwerk bij collectieve inschakeling financiert de Vlaamse overheid de tewerkstelling van personen met een arbeidsbeperking in maatwerkbedrijven. Het gaat om doelgroep-werknemers met een rendementsverlies en nood aan begeleiding op de werkvloer. Via collectief maatwerk krijgen ze toegang tot volwaardig werk, met kansen voor persoonlijke en professionele ontwikkeling, mogelijkheid tot doorstroom naar het regulier circuit.[68]
- Werk- en zorgtrajecten: Werk- en zorgtrajecten bieden ondersteuning aan mensen die om cognitieve, medische, psychische, psychiatrische of sociale redenen niet, nog niet of niet meer betaald aan de slag kunnen. Ze worden vaak met complexe problemen geconfronteerd waardoor ze nood hebben aan een specifieke begeleiding op maat, zowel vanuit het beleidsdomein werk en sociale economie als vanuit het beleidsdomein welzijn, volksgezondheid en gezin.[69]
- ESF – Outreach & Activering – Lerend Netwerk 'Activate Together': De projecten hebben expertise in het benaderen (outreach) en begeleiden van personen die moeilijk tot niet gekend zijn bij de arbeidsmarktinstanties en die mits de nodige begeleiding op maat kunnen worden ondersteund in hun zoektocht naar werk of opleiding.[70]
- ESF – Inclusieve werkgevers: De projecten vertrekken vanuit twee aanknopingspunten waarmee een onderneming, organisatie en/of werkvloer te maken heeft en waarrond een dienstverlening wordt uitgewerkt:
  - de invulling van vacatures rekening houdend met het beschikbare arbeidspotentieel (instroom);
  - werknemers duurzaam aan de slag houden in huidige of nieuwe functie of sector (retentie).

  De projecten bieden hiervoor een coherent ondersteuningsaanbod aan ondernemingen, zelfstandigen, organisaties, werknemers, werkzoekenden/inactieven en actoren in het sociaal overleg om dit structureel aan te pakken en stappen te zetten richting de ontwikkeling van een inclusieve arbeidsmarkt.[71]
- ESF – lokale partnerschappen: In opvolging van de ESF-oproep Outreach & Activering organiseren we vanaf 2024 met ESF-middelen een nieuwe vorm van samenwerking tussen VDAB en lokale besturen, om samen met dienstverleners aan de slag te gaan om werkzoekenden en niet-beroepsactieven met een complexe problematiek te helpen, vanuit een relevante lokale schaal, in gans Vlaanderen.
- Platform Inclusief Ondernemen: De ambitie van het platform is om ondernemingen vanuit een meer geïntegreerde aanpak, op maat van hun inclusievragen te kunnen ondersteunen via het samenbrengen van verschillende

[66] https://www.vlaanderen.be/vlaamse-ondersteuningspremie-vop
[67] https://www.vlaanderen.be/individueel-maatwerk
[68] https://www.socialeeconomie.be/collectief-maatwerk
[69] https://www.vlaanderen.be/werken/werk-en-zorgtrajecten
[70] https://www.vlaanderen.be/publicaties/activate-together-lessen-en-aanbevelingen-uit-het-lerend-netwerk
[71] https://www.esf-vlaanderen.be/nl/oproepen/inclusieve-ondernemingen

actoren die in Vlaanderen ondernemingen bereiken, sensibiliseren en ondersteunen om stappen te zetten naar een inclusieve arbeidsmarkt.

- Ik verdien werk: In de regio Leuven loopt een project vanuit GTB, Ouders voor Inclusie en GRIP om personen die begeleid werken, naar een dagcentrum gaan, een tegemoetkoming van de FOD SZ ontvangen een intensieve ondersteuning (IPS) te bieden bij het zoeken naar betaald werk, bij het onthaal en de inwerkperiode en de tewerkstelling op de reguliere arbeidsmarkt.
- Sectorconvenants/addenda non-discriminatie en inclusive: Een sectorconvenant is een overeenkomst tussen de Vlaamse Regering en de sectorale sociale partners, op initiatief van die laatste. Daarin engageren de sectorale sociale partners zich om in hun sector engagementen op te nemen met betrekking tot de thema's:
  - aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt;
  - levenslang leren;
  - diversiteit.

  Sectorconsulenten voeren deze engagementen op het terrein uit. Sectoren sluiten bijkomende addenda af om specifieke beleidsdoelstellingen (bv. duaal leren, non-discriminatie, sectorgerichte aanpak van de Oekraïne crisis) een extra (financiële) boost te geven.[72]
- Lokale regierol werk en sociale economie: Via de lokale regierol bij lokale besturen bevorderen we de tewerkstelling van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het ondernemerschap en faciliteren we de samenwerking met VDAB en andere lokale arbeidsmarktactoren.
- Actieplan Telewerken: Het actieplan zet in op informeren, sensibiliseren en ondersteunen van ondernemingen en werknemers over telewerken.[73]
- Actieplan werkbaar werk: Het actieplan geeft principes en actielijnen aan voor een gezamenlijke aanpak van werkbaar werk tussen de Vlaamse overheid en de sociale partners. Het actieplan wordt versterkt met één van de vier pijlers "Zet versterkt in op werkbaar werk" uit het VESOC-werkgelegenheidsakkoord Iedereen nodig, iedereen mee.[74]
- Doelgroepvermindering personen zonder recente, duurzame werkervaring: Werkgevers kunnen voor het aanwerven van personen zonder recente, duurzame werkervaring beroep doen op een vermindering van de werkgeversbijdragen- voor de sociale zekerheid.
- EWI: STEM-agenda 2030 en in dat kader ook oproepen STEM-partnerschappen en STEM-academies: Een inclusieve benadering is één van de uitgangspunten van het kwaliteitskader van de STEM-agenda 2030. Bij de oproep STEM-partnerschappen is de "mate dat het voorstel plant om minder voor de hand liggende doelgroepen te bereiken" onderdeel van het evaluatiecriterium "hefboomeffect van het voorstel". Bij de oproep STEM-academies is het geen expliciet criterium maar wordt het in het kader van een kwalitatief groeipad wel als aanbeveling/ontwikkeldoel vanuit VLAIO vooropgesteld.[75]
- De Vlaamse overheid verbetert de integrale toegankelijkheid van selectietesten en maakt werk van een vernieuwd kader voor redelijke aanpassingen bij selecties: De Vlaamse overheid trekt maximaal de kaart van integrale toegankelijkheid in zijn digitale selectietesten. Tevens maakt de Vlaamse

[72] https://www.vlaanderen.be/sectorconvenants
[73] https://www.vlaanderen.be/departement-werk-sociale-economie/nieuwsberichten/actieplan-telewerk-gelanceerd
[74] https://werkbaarwerk.be/werkbaarwerk ; https://www.serv.be/serv/publicatie/akkoord-actieplan-werkbaar-werk .
[75] https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1624978438/STEM_agenda_2030_pjxpnw.pdf
https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/stem-trajecten-ontwikkelen-van-een-aanbod-de-vrije-tijd-voor-en-met-jongeren-14
https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/stemvlaio/stem-academies/stem-academies

overheid werk van een verbeterde tool voor redelijke aanpassingen bij selecties op basis van gebruikersfeedback.

- **Waals gewest:**
    - **Plan de relance wallon (PRW):** Projet 264: Ondersteuning van werkgelegenheid en opleiding voor personen met een handicap. Dit project voorziet enerzijds in een versterking van het aanbod van werkgelegenheidsondersteuning in 2023 (via jobcoaches) en anderzijds in een reflectie over de overdracht van de CFISPA (Centra voor Opleiding en Integratie) naar het SPW om het Waalse beroepsopleidingslandschap te herzien door het accent te leggen op de inachtneming van de handicapdimensie in het Waalse werkgelegenheids- en opleidingsbeleid.
    - **Europees Sociaal Fonds** (goedgekeurd op 21 april 2023): projecten voor het opzetten van regelingen ter ondersteuning van personen met een handicap in verschillende stadia van sociale en professionele inclusie:
        - TEVA ('Transition Ecole Vie Active': Overgang van school naar werk): Het doel is de autonomie en de ontwikkeling van vaardigheden van jongeren te maximaliseren en hen adequaat voor te bereiden op een actief volwassen leven op alle gebieden (huisvesting, werk, dagelijkse activiteiten, sociaal leven, vervoer, volwassenenonderwijs, enz.) en dit in complementariteit met de ouders, de school en de betrokken partners, en te zorgen voor continuïteit in het traject van de jongere, van zijn of haar schoolervaring tot het actieve volwassen leven, door bewustmaking, door de jongere en zijn of haar ouders uit te rusten en te betrekken bij de planning van de overgang naar een of meer van deze domeinen.
        - Het project richt zich op mensen die weinig of geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Het project stelt hen in staat om, met steun van een dienst, maatschappelijke activiteiten te ontplooien met het oog op hun sociale integratie en de uitoefening van hun vaardigheden in een activiteitensector die het midden houdt tussen beroepsactiviteiten en betaald werk. Het voorziet ook in maatschappelijke activiteiten voor niet-mobiliseerbare werkzoekenden. Het is bedoeld om mensen die bezig zijn met een opleiding of beroepsintegratie, maar wier vaardigheden hen niet in staat stellen dit doel op korte of middellange termijn te bereiken, te ondersteunen in een project voor maatschappelijke activiteiten.
        - Gespecialiseerde opleiding: Via de centra voor aangepaste opleiding en socioprofessionele integratie is het de bedoeling een geïndividualiseerd en aangepast socioprofessioneel integratieproces te organiseren, op basis van een pedagogie die erop gericht is de begunstigden en de stagiairs te helpen hun socioprofessioneel project te definiëren en te verwezenlijken, om ervoor te zorgen dat elke stagiair, met inachtneming van zijn eigen leertempo, een geïndividualiseerde opleiding krijgt die aangepast is aan zijn behoeften en mogelijkheden, om de stagiair te laten profiteren van een aan zijn handicap aangepaste ondersteuning, met name wat betreft tijdschema's en medische follow-up, etc.
        - Begeleiding naar en tijdens de tewerkstelling van personen met een handicap: Het project beoogt de ondersteuning van personen waarvan de werkgelegenheid beperkt is vanwege de functionele gevolgen van een handicap en het gebrek aan aanpassing van de opleidings- en werkomgeving. Het beoogt de verwerving van vaardigheden die nuttig zijn voor de integratie op de arbeidsmarkt te ondersteunen, de

duurzaamheid van de werkgelegenheid te ondersteunen via mechanismen zoals job coaching, de re-integratie van arbeidsongeschikte werknemers ondersteunen en hen naar, tijdens en na tijdelijk werk begeleiden en tenslotte, steun voor het creëren van professionele kennis.
    - Ergojob: Het doel is mensen met motorische, zintuiglijke of verstandelijke handicaps te integreren en/of aan het werk te houden door de toegankelijkheid van de werkplek te verbeteren, werkplekken aan te passen of het werk te reorganiseren.
    - Sensibilisering: Dit project wil de inclusie van werknemers met een handicap op de arbeidsmarkt versterken door bewustmakingsacties uit te voeren bij de actoren van professionele inclusie (arbeidsbemiddelaars, personeelsdiensten, begeleiders, etc.): sensibilisering van groepen, docenten, implementatie van technologische en interactieve instrumenten.

- **Franse gemeenschapscommissie – Phare:**
    - Deelname aan het programma voor levenslange begeleiding ('OTLAV') en aan de acties in het kader van het 'OTLAV'-handvest, waaronder de 'Cité des métiers'.
    - New Deal voor ETA's in partnerschap met FEBRAP.
    - Evaluatie van de DuoDay-regeling.
    - Activering van de werkzaamheden van het nieuwe Diversiteitscomité, dat onder meer moet toezien op de verwezenlijking van de doelstelling van 5% quota in de administratie.
    - Ontwikkeling van het samenwerkingsprotocol met ACTIRIS in het kader van de overdracht van individuele werkgelegenheidssteun.

- **Duitstalige gemeenschap (Regionales Entwicklungskonzept III)**:
    - Voorontwerp van besluit inzake plaatsing op basis van behoeften.
    - Opheffing van de belemmeringen voor de tewerkstelling van personen met een handicao in de openbare en private sectoren van de Duitstalige Gemeenschap.
    - Bevordering van inclusieve reorganisatiemaatregelen op het werk.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 17 – Vlaggenschipinitiatief: "In 2022 zal de Commissie een **pakket maatregelen aanreiken om de arbeidsmarktresultaten voor personen met een handicap te verbeteren**, waarbij zij samenwerking zal nastreven met het Europees netwerk van openbare diensten voor arbeidsvoorziening, sociale partners en organisaties van personen met een handicap."
- Maatregel 18: De Commissie zal "in 2021 een uitvoeringsverslag over de EU-richtlijn voor gelijke behandeling in arbeid en beroep publiceren en, in voorkomend geval, met een wetgevingsvoorstel komen, met name om de rol van organen voor gelijke behandeling te versterken."
- Maatregel 19: De Commissie zal "in 2021 een actieplan voor de sociale economie uitbrengen om het klimaat voor de sociale economie te verbeteren, met inbegrip van kansen voor personen met een handicap via sociale ondernemingen, met bijzondere aandacht voor integratie in de open arbeidsmarkt."
- Maatregel 51 – Vlaggenschipinitiatief: "De Commissie zal een vernieuwde HR-strategie vaststellen, waarin maatregelen zijn opgenomen om diversiteit en inclusie van personen met een handicap te bevorderen, en zij nodigt het EPSO uit om deze inspanningen aan te vullen, in samenwerking met andere EU instellingen die aanwervingen doen."

- Maatregel 52: De Commissie zal “waken over de **voortdurende verwijdering en preventie van belemmeringen** door alle diensten voor medewerkers en publiek met een handicap (bv. toegankelijke IT uitrusting en instrumenten voor online-vergaderingen).”
- Maatregel 53: De Commissie zal “de verslaglegging van de **diensten van de Commissie over diversiteit verbeteren**, onder meer over redelijke aanpassingen voor personeelsleden met een handicap.”

Behoorlijke levensstandaard

art. 28 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

We maken in de Belgische sociale bescherming een onderscheid tussen sociale zekerheid, en sociale bijstand. Van belang hier is dat de groep personen met een handicap breder is dan deze die beroep doen op de sociale bijstandsregelingen voor personen met een handicap. Zo kan een persoon met een handicap gerechtigde zijn in de sociale zekerheidstakken voor invaliditeit of beroepsrisico's. België beschikt over een doeltreffend systeem voor sociale bescherming. De verschillende sociale zekerheidstakken en de bijstandsregelingen hebben een directe impact op de levensstandaard van personen en zeker op die van personen met een handicap. Inderdaad, het hebben van een handicap verhoogt nog steeds in grote mate het risico op armoede. Bijna een kwart van de personen met een handicap loopt het risico om in de armoede terecht te komen, hetzij twee keer zo hoog als het risico voor de gehele bevolking.

Verplichtingen onder het VN Verdrag en de doelstellingen op lange termijn

Volgens de verplichtingen van het Verdrag (artikel 28) is de doelstelling om personen met een handicap een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en voor hun gezin te waarborgen, toe te zien op de voortdurende verbetering van hun levensomstandigheden en om de rechten van personen met een handicap op sociale bescherming en op het genot van dat recht zonder discriminatie op grond van de handicap te verdedigen.

Doelstellingen

We zetten ons in voor een adequate levensstandaard, betere levensomstandigheden en sociale bescherming voor personen met een handicap, zonder discriminatie. Hiervoor zetten we in op adequate uitkeringen voor personen met een handicap, een modernisering van het juridisch kader en de procedure voor de beoordeling van handicaps, en het bestrijden van het niet-gebruik van rechten.

We versterken ook de wederzijdse afstemming tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus voor de uitvoering van wetten en de ontwikkeling sociale beschermingsregelingen.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC bevordert de beleidscoherentie tussen de bestuursniveaus inzake sociale bescherming voor personen met een handicap. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar de strijd tegen niet opname van rechten. Daarbij worden de volgende werkassen opgenomen:
    - De verlaging met 28% van de integratie-uitkering voor mensen die in collectieve instellingen wonen, verhelpen.
    - Overzicht opmaken van de huidige samenlevingsvormen van de wet van 1987 en de uitvoering ervan in de verschillende regio's.
    - Uitvoering van de wet op de verlaging van de leeftijd van 18-21 jaar (wet van het Grondwettelijk Hof van 9 juli 2020): communicatie en coördinatie tussen de gewesten en het federale niveau.
    - Afstemming op de automatisering van rechten: identificatie van rechten die in de verschillende gewestelijke en federale instellingen kunnen worden geautomatiseerd.
    - Coördinatie tussen het federale niveau en de met de THAB-belaste entiteiten, met name wat betreft de evolutie van het pensioenstelsel of de toekenning van de IGO (zodat een eventuele verhoging van de federale interventies niet automatisch leidt tot een verlaging van de THAB-interventies).[76]

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal actieplan handicap:**
    - Maatregelen 8-17: "een solidair land – Een handicap-inclusieve sociale zekerheid en sociale bijstandsregeling."
    - Maatregelen 18-23: "een solidair land – Modernisering van de erkenningsprocedure voor personen met een handicap."
    - Maatregelen 24-27: "een solidair land – Armoedebeleid via afgeleide rechten."
    - Maatregelen 71-74: "een welvarend land – Fiscaliteit."

- **Vlaanderen**:
    - "Vlaamse Sociale Bescherming" (VSB): VSB is algemeen voor iedereen met een zorgvraag.
    - "Belrai"-instrument: het "Belrai"-instrument om de zorgzwaarte in te schatten is voor iedereen.
    - Wetenschappelijk onderzoek n.a.v. de omschakeling van eigen bijdrage naar woon- en leefkosten: Het onderzoek "De gevolgen van de omschakeling naar woon- en leefkosten en de wijze waarop de vergunde aanbieders van collectieve zorg en ondersteuning deze omschakeling doorvoeren" werd reeds afgerond. Het vervolgonderzoek "Evaluatie persoonsvolgende financiering en betaalbaarheid zorg binnen PVF - De impact van de woon- en leefkosten op de PVF-gebruiker wordt afgerond tegen 31/01/2023.[77]

- **Waals gewest**: In het kader van de gezinstoelagen worden maatregelen genomen om het gebruik van de rechten te verbeteren en te automatiseren:
    - Automatisering van het recht op de sociale toeslag voor gezinnen door de betaalkantoren door de invoering van gegevensuitwisselingsstromen.

        - Met verzekeringsorganisaties voor zieke of gehandicapte ouders (bestaande stromen);
        - Met het DG HAN voor begunstigden van het IVT of IT (project Handiservice V2 aan de gang).
    - Bewustmaking om het gebruik van aanvullende gezinstoelagen (AFS) te verbeteren door de oprichting van een netwerk van partners, bestaande uit organisaties die in contact staan met kinderen en door een AVIQ-paar zijn opgeleid om het bestaan van dit recht onder de aandacht te helpen brengen.
    - In de context van de crisis in Oekraïne: verspreiding van formulieren in het Oekraïens en het Engels om de dialoog en de informatie te vergemakkelijken.
    - In het kader van het ondernemingsplan van AVIQ (in ontwikkeling) is het de bedoeling een methodologie te ontwikkelen om het gebruik van rechten voor alle AVIQ-regelingen te verbeteren door middel van maximale automatisering.

- **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie Brussel - Iriscare & Franse gemeenschapscommissie - Phare**:
    - Wil in samenwerking met de bevoegde instanties een gecentraliseerde wachtlijst opstellen om beter zicht te krijgen op het aantal mensen dat geen toegang heeft tot een dienst.
    - Studie over het kadaster van het aanbod en de behoeften aan diensten voor personen met een handicap in Brussel. Op basis van de resultaten (verwacht begin 2023) wil Iriscare deelnemen aan de herziening van een algemeen beleid inzake handicap in Brussel met de Franse gemeenschapscommissie en andere bevoegde instanties om beter in te spelen op de behoeften die uit de studie naar voren komen.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 20: De Commissie zal "in 2022 een **studie naar sociale bescherming en diensten voor mensen met een handicap** opstarten, waarin goede praktijken inzake invaliditeitsuitkeringen, ouderdomsinkomen, ziektekostenverzekering, uitkeringen in geld en in natura, alsook inzake extra kosten ten gevolge van handicaps worden onderzocht."
- Maatregel 21: De Commissie zal "richtsnoeren opstellen om de lidstaten te ondersteunen bij verdere **hervormingen op het gebied van sociale bescherming** met speciale aandacht voor personen met een handicap en kaders voor de beoordeling van handicaps, onder meer op verzoek via het instrument voor technische ondersteuning."

[76] In Brussel is het bedrag van de IGO gevrijwaard van de berekening van het recht op THAB.

[77] https://www.vaph.be/documenten/de-gevolgen-van-de-omschakeling-naar-woon-en-leefkosten-en-de-wijze-waarop-de-vergunde
https://www.steunpuntwvg.be/projecten/evaluatie-persoonsvolgende-financiering-en-betaalbaarheid-zorg-binnen-pvf-de-impact-van-de-woon-e

Participatie, bewustwording en toegang tot informatie

art. 8; 21; 29 UNCRPD

Context en uitdagingen

De bescherming van de vrijheid van meningsuiting en het bevorderen van de toegang tot informatie zijn vereist voor de bescherming van de autonomie en het bevorderen van de participatie van personen met een handicap. Dit omvat onder meer de toegang tot informatie in toegankelijke en begrijpbare formaten.

De Vlaamse Gebarentaal, Frans-Belgische Gebarentaal en Duitse Gebarentaal werden door hun respectievelijke gemeenschap cultureel erkend.

Verder neemt ook de bewustwording in de samenleving over de rechten en situatie van personen met een handicap, alsook het terugdringen van stigmatisering een belangrijke rol in het bevorderen van de volwaardige participatie van personen met een handicap.

Doelstellingen

We waarborgen de vrijheid van meningsuiting en de toegang tot informatie voor personen met een handicap. Hiervoor bevorderen we stapsgewijs de toegang tot informatie voor personen met een handicap over hun rechten. We integreren de specifieke behoeften van personen met een handicap in het plan voor kwaliteitsverbetering van overheidsdiensten, en bevorderen het gebruik van vereenvoudigde taal.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC onderzoekt de oprichting van een centraal punt waar de begunstigden worden geïnformeerd over hun rechten, de doelgroep en het niveau van de steun, en waar contactgegevens van de dienst worden verstrekt.
- De IMC bevordert de uitwisseling van best practices inzake de toegang tot informatie, waaronder de toegankelijkheid van media.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 28-31: "een solidair land – Overheid en ambtenarenzaken."
  - Maatregelen 32-35: "een solidair land – Garanderen van het recht op toegang tot informatie."
  - Maatregelen 78-79: "een duurzaam land – De realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen op inclusieve wijze."
  - Maatregelen 100-101: "een duurzaam land – Sensibilisering van de reizigers over treinreizigers met een beperkte mobiliteit."
  - Maatregelen 115-119: "een land van samenwerking en respect – deelname aan verkiezingen."
  - Maatregelen 120-121: "een land van samenwerking en respect – Institutionele hervormingen en democratische vernieuwing."

- **Vlaanderen**:
  - De mogelijkheid voor een kiezer met een handicap om zich te laten bijstaan door iemand naar eigen keuze, zal ook op de oproepingsbrief vermeld worden.
  - De minimale toegankelijkheidsnormen die gelden voor de inrichting van een stemlokaal, zullen worden geactualiseerd, rekening houdend met de richtlijn van INTER. De impact van deze maatregel situeert zich op het vlak van de fysieke toegankelijkheid van het stemlokaal en het stemhokje.[78]
  - Campagne en doelgerichte verspreiding door Inter van de brochure 'Toegankelijkheid van stemlokalen': Deze brochure bevat belangrijke richtlijnen voor toegankelijke verkiezingen en helpt lokale besturen bij de keuze van een geschikte locatie en de inrichting ervan.[79]
  - Verkiezingscampagne toegankelijkheid: Acties om het toegankelijkheidsthema op de politieke agenda te plaatsen voor, tijdens en na de verkiezingen, met aandacht voor de ontwikkeling van een structureel toegankelijkheidsbeleid op alle niveaus.
  - Brochure over het stemproces aanbieden, speciaal gericht naar mensen met een verstandelijke handicap of met psychische problemen. De impact van deze maatregel situeert zich op het vlak van het informeren van de kiezer met een verstandelijke handicap.
  - Brochure 'Klantvriendelijk onthaal van personen met een handicap en ouderen', met richtlijnen voor leden van het stembureau op de verkiezingsdag. De impact van deze maatregel situeert zich op het informeren van de leden van het stembureau over de omgang met personen met een handicap.[80]
  - Gids voor mantelzorgers van mensen met dementie.
  - De VRT zet in op de representativiteit van haar aanbod: In haar producties zet de VRT met ambitie in op een meer representatieve en genuanceerde beeldvorming. Ze reflecteert met meer ambitie de diversiteit in de samenleving met bijzondere aandacht voor de schermaanwezigheid van personen met een

handicap. De VRT engageert zich om mensen meer inclusief te tonen, en niet enkel in functie van hun specifieke handicap. Daarnaast ambieert VRT de diversiteit in haar personeelsbestand te verhogen.[81]

- Sociaal Charter voor de mediasector: De ondertekenaars van het charter zetten zich in om elke vorm van directe of indirecte discriminatie en de indruk daarvan te vermijden. Het non-discriminatieprincipe wordt zowel bij werving, selectie, beoordeling, beloning, dagdagelijkse omgang met elkaar op de werkvloer als in elke andere situatie gerespecteerd. Elke vorm van ongewenst onderscheid of ongelijke behandeling op grond van onder meer leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, taal, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, een fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst is uit den boze.[82]
- Iedereen Digitaal (Bovenlokaal): In het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht werden extra middelen vrij gemaakt voor Mediawijs om de ontwikkeling en uitrol van een bovenlokaal digitaal inclusiebeleid in Vlaanderen te versnellen binnen sectoren en organisaties die werken met kwetsbare jongeren, mensen met een beperking of senioren. Zo ondersteunt Mediawijs het digitaal inclusiebeleid in de Vlaamse sectoren die werken met personen met een beperking, ouderen en kwetsbare jongeren, en zullen trajecten doorlopen worden met grotere actoren om typevoorbeelden te produceren van beleidstools, materialen en vorming.[83]
- Structureel overleg met vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap: Mediawijs zet in op structureel overleg met vertegenwoordigende organisaties van kwetsbare groepen, waaronder personen met een handicap, en betrekt hen via participatieve trajecten bij de uitwerking van initiatieven binnen de reguliere werking om via deze weg aandacht te hebben voor deze specifieke doelgroepen genoemd in de subsidieovereenkomst.[84]

- **Waals Gewest**:
  - **Het Waalse Toegankelijkheidsplan (‘Plan d’Accessibilité wallon')**, bevat verschillende acties om de toegang tot het verkiezingsproces te verbeteren:
    1. Beoordeling van de toegankelijkheid van verkiezingen voor kiezers met beperkte mobiliteit.
    2. Herziening van de toegankelijkheidsnormen van de stembureaus voor personen met een beperkte mobiliteit.
    3. Het **stemgeheim voor iedereen** waarborgen.
    4. Toezien op de toegankelijkheid van institutionele communicatie in het kader van verkiezingen.

- **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie - Iriscare**: Wil de toegankelijkheid van de diensten voor alle inwoners van Brussel verbeteren door de oprichting van een one-stop shop in samenwerking met het Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie.

[78] https://www.inter.vlaanderen/sites/default/files/Wenkenblad_toegankelijkheid_stemlokalen.pdf
[79] Toegankelijkheid van stemlokalen (inter.vlaanderen)
[80] https://www.inter.vlaanderen/sites/default/files/Folder_onthaal_personen_handicap-ouderen_stembureau.pdf
[81] Zie OD 2.2. van de Beheersovereenkomst VRT 2021-2025
[82] https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2019-07/190628_sociaal_charter_voor_de_mediasector_-_versie_vlareg_28-06-2019.pdf
[83] https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6065EE12364ED90008000548
[84] https://www.mediawijs.be/nl/kalender/archief/betternet-lab-mensen-met-een-beperking, Digitale inclusie video's | Mediawijs, https://netwerkmediawijsheid.nl/lancering-docu-film-ik-ben-ook-online/

- **Franse gemeenschapscommissie**: aansturing van het project handicap.brussels (één interinstitutioneel informatiepunt, met behulp van een CMR-platform).

- **Duitstalige gemeenschap**:
    - Bekendmaking van het VN-Verdrag in alle overheids- en openbare instellingen.
    - Opleiding van leidinggevenden in de openbare dienst op strategisch en conceptueel niveau inzake mensenrechten, de rechten van personen met een handicap en op mensenrechten gebaseerd beleid.
    - Mensen met leermoeilijkheden ondersteunen om deel te nemen aan verkiezingen (bv. door het gebruik van easy-to-read, bewustmaking en trainingscomputers voor het stemmen).
    - Gemeentelijke ambtenaren bewust maken van de oprichting van andere gemeentelijke adviesraden voor de belangen van personen met een handicap als relevante partners, of van het creëren van andere mogelijkheden voor participatie in het gemeentelijk beleid voor personen met een handicap.
    - Informatie verstrekken over de rechten en plichten van personen met een handicap, om hen in staat te stellen zelfstandig beslissingen te nemen, en projecten en maatregelen ondersteunen die personen met een handicap in staat stellen hun behoeften kenbaar te maken en zelfstandig te handelen.
    - Bevordering van door federaties en verenigingen georganiseerde voorlichtingsbijeenkomsten over thema's in verband met het beleid inzake handicap.
    - Oprichting van een adviesraad voor personen met een handicap in de Duitstalige Gemeenschap: Met het Regeringsbesluit van 13 april 2023 tot benoeming van de leden van de Adviesraad voor mensen met een beperking zijn de verschillende leden van de Adviesraad benoemd. Op 11 mei 2023 is de Adviesraad opgericht.
    - Gerichte bewustmaking van de bevolking over de belangen van personen met een handicap via de media (radio, televisie, internet, sociale netwerken, posters…) en andere publicaties van openbare instellingen van de Duitstalige Gemeenschap.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 10: De Commissie zal “samenwerken met de lidstaten in het Europees samenwerkingsnetwerk voor verkiezingen om de **volledige verkiezingsparticipatie en de toegankelijkheid van de Europese verkiezingen** (zowel als kiezer als als kandidaat) voor ondervertegenwoordigde burgers, waaronder burgers met een handicap, te ondersteunen, teneinde de uitoefening van de politieke rechten van personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen te waarborgen.”
- Maatregel 11: De Commissie zal “in 2022 in het kader van het in het actieplan voor democratie aangekondigde **evenement op hoog niveau over verkiezingen**, praktijken inzake inclusieve democratie bespreken, met als doel dat de kandidatenlijsten de diversiteit van onze samenlevingen weerspiegelen.”
- Maatregel 12: De Commissie zal “in 2023 op deze basis en in nauwe samenwerking met de lidstaten in het kader van het Europees samenwerkingsnetwerk voor verkiezingen **een gids van goede verkiezingspraktijken** opstellen waarin de deelname van burgers met een handicap aan het verkiezingsproces aan bod komt.”
- Maatregel 13: De Commissie zal “trachten de behoeften van burgers met een handicap aan bod te laten komen in het **compendium over e-stemmen** dat in het kader van het Europees actieplan voor democratie wordt overwogen.”

- Maatregel 14: De Commissie zal “inclusieve democratische participatie, ook van personen met een handicap, ondersteunen via het nieuwe **programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden.**”

Deelname aan het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport

art. 30 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Zoals in de Europese strategie in herinnering wordt gebracht, zijn kunst en cultuur, sport, recreatie en toerisme in toegankelijke en inclusieve vormen essentieel voor de volledige participatie van personen met een handicap in de samenleving. Deze activiteiten bevorderen het welzijn en bieden iedereen de kans zich te ontwikkelen en zijn of haar potentieel te verwezenlijken. Het VN-Verdrag vereist dat alle passende maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap toegang hebben tot het culturele leven (cultuur, televisie, films, theater, musea, bioscopen, bibliotheken, enz.) en de mogelijkheid hebben om hun creatieve, artistieke en intellectuele potentieel te ontwikkelen en te verwezenlijken, en om deel te nemen aan recreatie-, vrijetijds- en sportactiviteiten.

Doelstellingen

Wij zorgen ervoor dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen toegang krijgen tot het culturele leven, vrijetijdsbesteding en sport. We richten ons op:

- Bevordering en uitbreiding van instrumenten om de toegang tot het culturele leven, sport en vrijetijdsbesteding te waarborgen.
- Verbetering van de toegankelijkheid van culturele, sport- en vrijetijdsvoorzieningen en -producten.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC stuurt de promotie en verdere uitbreiding van de European Disability Card in België.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 125-128: "een land van samenwerking en respect – Bevordering van de toegang tot culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport."

- **Vlaanderen**:
  - ABB_Gelijke Kansen, Departement CJM en Agentschap Opgroeien lanceerden een gezamenlijke sensibiliseringscampagne 123Inclusie, om inclusie van kinderen en jongeren in jeugdwerk, sport en kinderopvang in de kijker te zetten en alle betrokken organisaties te stimuleren om werk te maken van inclusie.[85]
  - Creëren veilige en toegankelijk ontmoetingsplaatsen waar kinderen en jongeren (ook met een beperking) terecht kunnen voor ontmoeting, informatie en ondersteuning.[86]
  - Financieel ondersteunen van een G-sportfederatie en een kennis- en ondersteuningscentrum G-sport: G-sport Vlaanderen is door Sport Vlaanderen erkend en gesubsidieerd als G-sportfederatie en kennis- en ondersteuningscentrum G-sport. Het huidige G-sport Vlaanderen is een fusie van de voormalige G-sportfederatie (Parantee-Psylos) en het voormalige G-sportplatform (G-sport Vlaanderen). G-sport Vlaanderen:
    - werkt op een systemisch niveau drempels van sportparticipatie weg;
    - verlegt grenzen door de uitbouw van een strategisch netwerk van professionals en vrijwilligers uit de sportsector en andere maatschappelijke actoren;
    - ondersteunt sportclubs en andere sportfederaties of organisaties die zich op een laagdrempelige, recreatieve of competitieve manier richten naar mensen beperking of kwetsbaarheid of chronische aandoening;
    - begeleidt op maat topsporters met een beperking.
  - Financieel ondersteunen van G-sportclubs en G-sportevenementen: Sport Vlaanderen ondersteunt diverse G-sportaanbieders via verschillende subsidiereglementen voor G-sportclubs (ook reguliere clubs met een inclusieve werking) en G-sportevenementen.
  - Promoten van het G-sportaanbod: G-sport Vlaanderen en Sport Vlaanderen zetten sterk in op het promoten van het G-sportaanbod in al zijn facetten (inclusief, exclusief en organisatorische integratie). Dit gebeurt via de websites, de Sportdatabank, de G-sportbrochures, individuele toeleiding, G-sportcoaches in revalidatiecentra, enz.).
  - Kwaliteitslabel toegankelijke sportinfrastructuur: Sport Vlaanderen ontwikkelt samen met INTER een instrument dat de sportsector ondersteunt bij het werken aan een betere toegankelijkheid van de Vlaamse sportinfrastructuur en een aanbod voor iedereen. Toegankelijkheid wordt hierbij bekeken vanuit een brede invalshoek en vanuit het principe van Universal Design of ontwerpen voor iedereen.
  - EDC-kaart in Vlaanderen.[87]
  - Jaarlijkse impulsoproep Iedereen Verdient Vakantie: Met deze oproep wil Toerisme Vlaanderen de sector helpen bij het realiseren van een hogere

toeristische participatie van individuen en groepen uit Vlaanderen en Brussel die een drempel ervaren die ze niet zelf kunnen overwinnen.[88]

- Vakantie mogelijk maken voor mensen in armoede: Toerisme Vlaanderen faciliteert het netwerk Iedereen Verdient Vakantie. Dit netwerk van meer dan 2000 partners maakt vakantie mogelijk voor wie in armoede leeft. Sociale organisaties leiden mensen toe naar het aanbod, toeristische partners bieden een korting aan. Zo maakt het netwerk voor meer dan 150.000 mensen in armoede vakantie mogelijk. Belangrijk om te weten is dat handicap en armoede soms ook samengaan. Mensen met verhoogde tegemoetkoming kunnen gebruiken maken van het Iedereen Verdient Vakantie aanbod.[89]
- Vakantieschakel: Vakantieschakel is een online platform binnen het netwerk Iedereen Verdient Vakantie die bijdraagt tot het wegwerken van vakantiedrempels. Dit gebeurt door middel van het faciliteren van verbindingen tussen sociale organisaties, toeristische aanbieders en vakantiegangers. Er wordt ingespeeld op zowel op de vraag als het aanbod.[90]
- Potentieel onderzoek Rap op Stap +: Steeds meer mensen vinden hun weg naar Iedereen Verdient Vakantie via de Rap op Stap kantoren. Rap op Stap is een laagdrempelig reisbemiddelingskantoor voor mensen met een beperkt budget. Het aanbod van toegankelijke daguitstappen, vakantieplaatsen en evenementen is verspreid en de informatie is niet altijd eenvoudig te vinden. Deze groep is er dus zeker bij gebaat om wat extra ondersteuning te krijgen in de zoektocht naar een leuke en geschikte daguitstap of vakantie. Toerisme Oost-Vlaanderen biedt hierover een oplossing door het lanceren van Rap op Stap-kantoren met een plus. Toerisme Vlaanderen onderzoekt of de Rap op stap+ werking zoals uitgerold in Oost-Vlaanderen een mogelijk antwoord kan bieden op de ambitie van Toerisme Vlaanderen om de vakantieganger met een beperking te ontzorgen door middel van een netwerk aan coördinatiepunten 'vakantie met zorg.
- Toerisme Vlaanderen inspireert, motiveert en activeert relevante stakeholders in alle belangrijke touch points in de bezoekerscyclus om in te zetten op toegankelijkheid. Toerisme Vlaanderen stelt jaarlijks middelen ter beschikking van onder meer Inter voor het screenen van toeristische infrastructuur ifv een toegankelijkheidslabel, het begeleiden van (gesubsidieerde) projecten, het geven van vormingen aan toeristische stakeholders, deelname aan de labelcommissie etc. Toegankelijkheidscriteria maken ook deel uit van elke subsidieoproep.[91]
- Toerisme Vlaanderen promoot Vlaanderen in binnen- en buitenland als toegankelijke bestemming waar mensen volop kunnen genieten van het toeristische aanbod zonder beperkingen te ondervinden. Toerisme Vlaanderen ontsluit zowel digitaal als in printvorm informatie over de toegankelijkheid van het toeristische aanbod in Vlaanderen en Brussel.[92]
- Subsidiëren van geprofessionaliseerd jeugdwerk voor jeugd met een handicap: Binnen het decreet van 22 december 2017 houdende de subsidiëring van bovenlokaal jeugdwerk, jeugdhuizen en jeugdwerk voor bijzondere doelgroepen worden aan 14 geprofessionaliseerde jeugdwerkorganisaties werkingssubsidies

[85] https://ambrassade.be/nl/nieuws/123-inclusie-iedereen-erbij
[86] https://www.overkop.be/
[87] https://www.vaph.be/european-disability-card
[88] https://toerismevlaanderen.be/nl/erkenningen-en-subsidies/subsidies/impulsprogramma-iedereen-verdient-vakantie
[89] www.iedereenverdientvakantie.be
[90] https://netwerk.iedereenverdientvakantie.be/steljevraag.html
[91] https://toerismevlaanderen.be/nl/themas-en-projecten/gastvrijheid/toegankelijkheid
[92] https://www.visitflanders.com/nl/toegankelijkheid/brochures/ ; https://www.visitflanders.com/nl/toegankelijkheid/index.jsp

toegekend om een bovenlokaal jeugdwerkaanbod met kinderen en jongeren met een handicap te organiseren tijdens de schoolvakanties en het schooljaar. De jeugdwerkorganisatie kan bovendien gesubsidieerd worden voor de brugfunctie die ze vervullen: er met andere woorden voor zorgen dat de betrokken kinderen en jongeren aansluiting vinden bij instellingen of organisaties die hen kunnen helpen te integreren in de samenleving - om zo hun achterstelling of uitsluiting weg te werken. Er kunnen ook subsidies aangevraagd worden voor het opnemen van een signaalfunctie en het sensibiliseren over mechanismen die afbreuk doen aan de rechten en gelijke kansen van kinderen en jongeren.[93]

- Subsidiëren van vrijwilligersorganisaties voor jeugd met een handicap: Binnen het decreet van 22 december 2017 houdende de subsidiëring van bovenlokaal jeugdwerk, jeugdhuizen en jeugdwerk voor bijzondere doelgroepen worden jaarlijks projectsubsidies toegekend aan vrijwilligersorganisaties om een bovenlokaal jeugdwerkaanbod met kinderen en jongeren met een handicap te organiseren tijdens de schoolvakanties of tijdens het schooljaar. De gesubsidieerde organisaties betreffen hoofdzakelijk jeugdwerkverenigingen met een inclusiewerking waarbij kinderen en jongeren met een handicap geïntegreerd worden binnen de reguliere werking.[94]
- Erkennen en subsidiëren van landelijk georganiseerde jeugdverenigingen met als doelgroep kinderen en jongeren met een handicap: Binnen het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid worden momenteel 3 landelijk georganiseerde jeugdverenigingen erkend en gesubsidieerd voor het creëren van een aanbod voor kinderen en jongeren met een handicap (Bloemenstad vzw, JKVG vzw en Kei-Jong vzw). JKVG vzw biedt een activiteitenaanbod aan voor kinderen en jongeren met én zonder handicap. Kei-Jong vzw zet via haar werking specifiek in op de integratie van de doelgroep.[95]
- Opmaak van een nieuw jeugddecreet met subsidielijnen voor werkings- en projectsubsidies voor jeugdverenigingen met als doelgroep kinderen en jongeren met een handicap: Een nieuw jeugddecreet dat de huidige jeugddecreten zal integreren is momenteel in opmaak en dient vanaf 2024 van kracht te gaan. De huidige subsidiemogelijkheden voor jeugdverenigingen met als doelgroep kinderen en jongeren met een handicap worden hierin gecontinueerd en op elkaar afgestemd.
- Werkingssubsidies voor sociaal-culturele organisaties met werking in Vlaanderen (en Brussel): Binnen het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk worden 8 organisaties van en voor personen met een handicap structureel ondersteund. De Vlaamse Regering steunt organisaties:
  - met een civiel perspectief en respect voor de gemeenschappelijk waarden, rechten en vrijheden;
  - die betekenisvol bijdragen aan de emancipatie en dialoog van mensen en groepen;
  - die een duurzame, inclusieve, solidaire en democratische samenleving versterken;
  - die sociaal-cultureel participatie en gedeeld burgerschap van volwassenen bevorderen;
  - die van gedeelde samenlevingsvraagstukken een publieke aangelegenheid maken;

[93] https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/jeugd/subsidies/geprofessionaliseerd-jeugdwerk-voor-jeugd-met-een-handicap
[94] https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/jeugd/subsidies/vrijwilligersorganisaties-voor-jeugd-met-een-handicap
[95] https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/jeugd/subsidies/landelijk-georganiseerde-jeugdverenigingen

- en daarvoor praktijken ontwikkelen en verspreiden die werkende antwoorden bieden.

- **Waals Gewest**:
  - **Europees Sociaal Fonds**: het project Coaching in "sociale, nuttige of vrijetijdsactiviteiten" beoogt " kwetsbare" en/of minder autonome personen die in een gewone omgeving leven en die moeilijkheden ondervinden bij de deelname aan of de toegang tot georganiseerde activiteiten overdag (werk, vrijwilligerswerk, vrije tijd, enz.) te ondersteunen bij het zoeken naar en ontwikkelen van activiteiten die gebaseerd zouden zijn op 3 dimensies: vrije tijd; maatschappelijke activiteiten of activiteiten met sociale waarde en nut; en socialisatie, gezellige momenten en ontmoetingen.

  - **Toegankelijkheidsplan (‘Plan d’Accessibilité wallon')**, aangenomen op 19 januari 2023:

    - De toegankelijkheid van toeristische verblijven voor alle doelgroepen bevorderen door te blijven investeren in mensen met beperkte mobiliteit (PBM) en door gebouwen en attracties die toegankelijk zijn voor PBM te identificeren en op te lijsten.
    - Het toegankelijkheidsniveau van toeristische infrastructuren en sites met een Access-i certificaat beter onder de aandacht brengen en proberen de promotie van zelfverklaringen die nog steeds actief zijn in de toeristische sector af te remmen.
    - Doelstellingen betreffende de opvang van personen met beperkte mobiliteit opnemen in het programma van permanente workshops van label ‘Wallonie Destination Qualité’ en de sector bewust maken van de noodzaak van een toegankelijkheidsbeleid.
    - Grote toeristische infrastructuren (PWI): Voortzetting van de specifieke projectoproep voor de financiering van investeringen ter verbetering van de toegankelijkheid van openbare infrastructuren, sites en toeristische accommodaties voor personen met beperkte mobiliteit (Waals Investeringsplan 2019-2024: projectoproep ter verbetering van de toegankelijkheid van toeristische locaties in Wallonië voor personen met speciale behoeften (accommodatie, toeristische attracties, toeristische organisaties).
    - Een gediversifieerd, inclusief en toegankelijk sportaanbod garanderen door met deze dimensies rekening te houden bij de ontwikkeling, uitrusting, renovatie of bouw van nieuwe infrastructuren die gesubsidieerd worden door aanvragers die in aanmerking komen voor subsidies en die beantwoorden aan de behoeften van het publiek, rekening houdend met het territoriale netwerk van het Gewest (goedkeuring van een Waals ethisch charter en ondertekening door de projectleiders en toegankelijkheid als ontvankelijkheidscriterium, overeenkomstig het decreet van 3 december 2020, voor de toegang tot subsidies voor investeringen in sportinfrastructuur).
    - Informatie integreren over de toegankelijkheid van de sportinfrastructuur opgenomen in CADASPORTS .

        - Duurzame ontwikkeling (materialen, energie-efficiëntie en productie) en toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit integreren in restauratiewerkzaamheden, rekening houdend met beperkingen gerelateerd aan erfgoed.
        - Toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit integreren tijdens erfgoedevenementen.
        - De door het Waalse Gewest beheerde natuurgebieden voor iedereen toegankelijk maken, via het project Natur'Accessible, dat tot doel heeft in de 12 Waalse natuurparken paden aan te leggen: grondvoorzieningen, ludieke panelen, educatieve modules, rust- en picknickplaatsen,...

- **Franse gemeenschap**:
    - Het structurele beleid ten aanzien van 'handisport' is gebaseerd op drie assen: erkenning en subsidiëring van de twee sportbonden en -verenigingen in termen van promotie en begeleiding van de gehandicaptensport; opzetten van opleidingen voor specifieke sportmanagers voor 'handisport'; rechtstreekse steun voor 'handisport' op hoog niveau (contracten, beurzen, enz.) of via het Paralympisch Comité.
    - Structurele steun aan verenigingen voor levenslang leren die tot doel hebben de toegang van personen met een handicap tot culturele plaatsen te bevorderen, maar ook hun actieve deelname aan het culturele en maatschappelijke leven aan te moedigen, in een proces van emancipatie en sociale insluiting.
    - Beheerscontract FD20-25:
        - Strategische doelstelling OS 1: Lichaamsbeweging en sport bevorderen voor mensen die dit niet gewoon zijn alsook voor kwetsbare groepen.
        - Operationele doelstelling 1.1: Het door de AGS voorgestelde sportaanbod aanpassen aan de behoeften van de doelgroepen, en zo nodig uitbreiden, op basis van de verschillende uitgevoerde evaluaties (kernresultaat: elk ADEPS-centrum stelt tegen 2024 ten minste twee acties voor die gericht zijn op een van de doelgroepen, om zijn sportaanbod aan te passen en/of uit te breiden).
        - Visie van het Algemeen Bestuur van de Cultuur (uittreksel): "Met zijn middelen moet het Algemeen Bestuur een duidelijke prioriteit bevorderen: de ontwikkeling van de culturele rechten van de bevolkingsgroepen, met name de meest afgelegen, de meest getroffen. Haar optreden moet permanent de kwesties van gelijkheid van personen en geslacht en diversiteit ondersteunen."
        - Strategische doelstelling 02 (AG Culture): De ontmoeting tussen de werken en hun publiek versterken. Uittreksel "Het willen bereiken van bevolkingsgroepen, het verbreden van het publiek, is een belangrijk punt van legitimering, met name voor de financiering van het cultuurbeleid". "Het culturele recht van eenieder wordt weer centraal gesteld bij overheidsinvesteringen in de articulatie tussen creaties en bevolkingen.
    - Beheer van de Adviescommissie Gebarentaal: een representatief orgaan van doven en slechthorenden dat werkt aan het bevorderen en vergroten van de waarde van gebarentaal in de samenleving door middel van voorstellen voor adviezen en aanbevelingen met betrekking tot de gemeenschapsbevoegdheden van de Franse gemeenschap.
    - Aanpassing van kleedkamers, douches en toegang tot de verschillende faciliteiten en bevordering van rolstoeltennis.

- Campagne net gestart door de Handisportbond (die wij erkennen en subsidiëren) over de promotie van vrouwenhandisport: Handisport au féminin - Ligue Handisport Francophone.

- **Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie Brussel - Iriscare**: Voornemen tot de publicatie, op gezette tijden, van oproepen tot het indienen van projecten voor de handicapsector te formaliseren, teneinde innovatieve initiatieven naar voren te brengen en te ondersteunen.

- **Duitstalige gemeenschap**:
  - Mogelijkheden voor bewustmaking en kwalificatie op niet-commercieel gebied creëren.
  - Aanpassing van de toegankelijkheid van door de Duitstalige Gemeenschap gesubsidieerde en tot de Duitstalige Gemeenschap behorende infrastructuren.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 9 – Vlaggenschipinitiatief: "De Commissie stelt voor tegen eind 2023 een **European Disability Card** te ontwikkelen die in alle lidstaten erkend zal worden."
- Maatregel 32: De Commissie zal "een **studie starten naar de uitvoering van artikel 30 van het UNCRPD** ter ondersteuning van de lidstaten bij beleidsmaatregelen om de participatie van en ondersteuning aan personen met een handicap bij sport, cultuur en vrijetijdsactiviteiten te vergroten."
- Maatregel 33: De Commissie zal "samenwerken met het **Internationaal Paralympisch Comité** om inclusie in sport te bevorderen en stereotypen te bestrijden."
- Maatregel 34: De Commissie zal "de **ontwikkeling van toegankelijk toerisme**, met name door steden, verder bevorderen via de prijs voor Europese Hoofdstad van Slim Toerisme."

Statistieken en verzamelen van gegevens

art. 31 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

Het VN-Verdrag vereist het verzamelen van passende informatie, waaronder statistische en onderzoeksgegevens, om beleid te formuleren en uit te voeren ter uitvoering van het Verdrag. Er is vandaag een gebrek aan gegevens en statistieken over handicap om een adequaat beleid te ontwikkelen of de effecten van het geïmplementeerde beleid te meten. De besluitvorming op het gebied van handicap moet gebaseerd zijn op betrouwbare gegevens en statistieken zodat de meest doeltreffende maatregelen genomen kunnen worden en de resultaten vergeleken met de oorspronkelijke doelstellingen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is om de uitsplitsing van gegevens te systematiseren, onder meer naar leeftijd, geslacht en handicap.[96] Deze statistieken moeten ook worden verspreid en toegankelijk zijn voor personen met een handicap.

De verbetering van de verzameling van statistische gegevens over personen met een handicap is ook een Europese doelstelling. Het nieuw scorebord toont de vooruitgang bij de uitvoering van activiteiten in de hele EU in het kader van de Europese strategie, alsook op gebieden waarop de Commissie de lidstaten oproept actie te ondernemen.

Doelstellingen

We verbinden ons ertoe passende gegevens en statistieken te verzamelen om een passend beleid te formuleren en uit te voeren. Hiervoor bevorderen we tegen 2030 stapsgewijs een identificatie van de behoeften en mogelijkheden op het gebied van gegevensverzameling en statistieken over personen met een handicap, gevolgd door de ontwikkeling van statistieken over personen met een handicap, uitgesplitst naar andere criteria. Hierbij zal bijzondere aandacht gaan naar de intersectionaliteit bij het verzamelen van gegevens

[96] CRPD/C/BEL/CO/1 §42-43.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC versterkt het verzamelen en beschikbaar maken van gegevens over handicap op regionaal en federaal niveau.
- De IMC bepaalt welke statistieken moeten worden ontwikkeld om een goed beeld te geven van de realiteit van personen met een handicap.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal – federaal actieplan handicap:**
  - Maatregelen 129-132: "een land van samenwerking en respect – Statistieken en het verzamelen van gegevens."

- **Vlaanderen:**
  - Monitoring maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap in Vlaanderen: In het rapport wordt aan de hand van een brede waaier van statistieken, gebaseerd op zowel administratieve gegevens als resultaten van bevolkingsenquêtes, een beeld geschetst van de maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap in Vlaanderen.[97]
  - De Vlaamse overheid monitort halfjaarlijks het aandeel personeelsleden met een handicap of chronische ziekte. De Vlaamse overheid hanteert een streefcijfer voor personeelsleden met een handicap of chronische ziekte en monitort twee keer per jaar het aandeel personen uit de doelgroep.[98]
  - De Vlaamse overheid actualiseert de definitie voor personeelsleden met een handicap of chronische ziekte. De definitie voor personeelsleden uit de doelgroep wordt geactualiseerd, onder meer naar aanleiding van verschillende decreetswijzigingen (bv. het decreet Individueel Maatwerk).

- **Waals Gewest:**
  - Het Waals Toegankelijkheidsplan ('Plan d'Accessibilité wallon') voorziet een evaluatie van de behoeften van personen met een verlies aan autonomie het dienstverleningsaanbod: een studie waarin de ondersteuningsbehoeften van volwassenen met een handicap en ouderen met een verlies aan autonomie in het Waalse Gewest worden gekoppeld aan de dienstverlening van AVIQ. Het doel is voornamelijk om conclusies te kunnen trekken voor de ontwikkeling en verbetering van het bestaande beleid en om beter in te spelen op de behoeften van personen met een handicap en ouderen met verlies van autonomie.

- **Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie Brussel - Iriscare**: Studie over het register van het aanbod en de behoeften aan diensten voor personen met een handicap in Brussel (resultaten verwacht begin 2023). Deze studie zal zorgen voor:
  - cijfers over het aantal beschikbare diensten in Brussel;
  - een inventaris van de bestaande structuren die door Phare, Iriscare of VAPH zijn goedgekeurd en/of gesubsidieerd;
  - een telling van de begunstigden van de belangrijkste hulpmiddelen en diensten op het gebied van handicaps;
  - indicatoren over het soort handicap, het aantal gebruikers op de wachtlijst, de goedgekeurde capaciteit en de bezettingsgraad.

- **Franse gemeenschapscommissie:**
  - Deelname aan het ALS project;

- Publicatie van de kadastrale gegevens van de Frans gemeenschap-IRISCARE.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 61: De Commissie zal "in 2021 een **monitoringkader** voor de doelstellingen en acties van deze strategie ontwikkelen en publiceren."
- Maatregel 62: De Commissie zal "tegen 2023 nieuwe **handicapindicatoren** ontwikkelen, met een duidelijk stappenplan voor de uitvoering. Deze moeten nieuwe indicatoren omvatten voor kinderen en de situatie van personen met een handicap in een werkcontext, onderwijs, sociale bescherming, levensomstandigheden, gezondheid, gebruik van nieuwe communicatietechnologieën, ter ondersteuning van de indicatoren voor het sociaal scorebord van de EU, de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van het Europees Semester."
- Maatregel 63: De Commissie zal "in 2024 een **verslag van deze strategie** opstellen, waarbij de vooruitgang van de uitvoering wordt beoordeeld en, indien noodzakelijk geacht, de doelstellingen en acties ervan bijwerken."
- Maatregel 64: De Commissie zal "een **strategie voor gegevensverzameling** ontwikkelen, de lidstaten dienovereenkomstig sturen en een analyse van de bestaande gegevensbronnen en indicatoren, met inbegrip van administratieve gegevens, verstrekken."

[97] https://www.vlaanderen.be/publicaties/maatschappelijke-positie-en-participatie-van-personen-met-een-handicap
[98] Zie ook: https://overheid.vlaanderen.be/bedrijfsinformatie/cijfers-diversiteit

Internationale samenwerking en nationale tenuitvoerlegging

art. 32-33 UNCRPD

Context en uitdagingen in België

In het kader van het VN-Verdrag verbinden de lidstaten zich ertoe om het belang van internationale samenwerking en de bevordering daarvan te erkennen, ter ondersteuning van nationale inspanningen voor de verwezenlijking van rechten van personen met een handicap. België dient dus in zijn buitenlands beleid rekening te houden met de dimensie van handicap, in het bijzonder in de activiteiten voor internationale en regionale organisaties, en moet hierbij het maatschappelijk middenveld betrekken, in het bijzonder de organisaties voor personen met een handicap. De bevordering van de rechten van personen met een handicap wereldwijd is ook een belangrijk element van de Europese strategie.

Doorheen het Belgisch buitenlands beleid en de acties op het vlak van ontwikkelingssamenwerking wordt een transversale benadering op basis van mensenrechten aangehouden. Deze intersectionele benadering laat België toe om met alle kwetsbaarheden rekening te houden, inclusief de specifieke noden verbonden aan rechten van personen met een handicap.

Doelstellingen

We engageren ons om in de internationale acties van België rekening te houden met de rechten van personen met een handicap, als onderdeel van een transversale aanpak. We richten ons op hiervoor in de eerste plaats op het ondersteuning van de werkzaamheden van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap. Verder houden we rekening met handicap bij de voorbereiding van missies in het buitenland en in programma's voor ontwikkelingssamenwerking.

LINK MET ACTIEPLANNEN EN WERKPROGRAMMA'S (2023)

WERKPROGRAMMA IMC

- De IMC volgt de ontwikkelingen inzake handicap op Europees en internationaal niveau op en bereidt waar nodig de Belgische standpunten en bijdragen voor.
- De IMC bevordert de nationale implementatie en monitoring van het VN Verdrag inzake Personen met een handicap door de afstemming tussen de focal points voor het verdrag.

ACTIEPLANNEN BELGISCHE OVERHEDEN

- **Federaal actieplan handicap:**
  - maatregelen 138-142: "België, een sterke stem in Europa en de wereld – Internationale promotie van de rechten van personen met een handicap."

- **Duitstalige gemeenschap**: Het in aanmerking nemen van de belangen van personen met een handicap bij de maatregelen van de Duitstalige Gemeenschap op het gebied van ontwikkelingssamenwerking.

- **Waals gewest**: Bevordering van de integratie van personen met een handicap en verlies van autonomie door middel van internationale en ontwikkelingssamenwerkings-projecten.

EU STRATEGIE INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP 2021-2030

- Maatregel 37: De Commissie en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/vicevoorzitter van de Europese Commissie (HV/VV) zal "in 2021 het **instrumentarium voor een "mensenrechtenbenadering, die alle mensenrechten voor de ontwikkelingssamenwerking van de EU omvat"** bijwerken zodat alle ongelijkheden aan bod komen, ook discriminatie tegen personen met een handicap, bij het extern optreden."
- Maatregel 38: De Commissie en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/vicevoorzitter van de Europese Commissie (HV/VV) zal "ervoor zorgen dat de **EU delegaties** een actievere rol spelen bij het ondersteunen van de uitvoering van het UNCRPD en het bevorderen van de wereldwijde bekrachtiging."
- Maatregel 39: De Commissie en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/vicevoorzitter van de Europese Commissie (HV/VV) zal "systematisch de OESO/DAC-indicator voor handicap toepassen om investeringen die aandacht besteden aan handicap te volgen met het oog op een **gerichte monitoring van EU financiering.**"
- Maatregel 40: De Commissie en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/vicevoorzitter van de Europese Commissie (HV/VV) zal "samen met de lidstaten **technische bijstand** verlenen aan de overheidsdiensten van de partnerlanden via hun programma's en faciliteiten."
- Maatregel 41: De Commissie en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/vicevoorzitter van de Europese Commissie (HV/VV) "zal **regelmatig gestructureerd overleg** organiseren tijdens de jaarlijkse UNCRPD-conferentie van verdragsluitende staten en in het kader van andere bestaande gestructureerde dialogen, en **samenwerking toegespitst op toegankelijkheid en werkgelegenheid versterken.**"
- Maatregel 59: De Commissie zal "in 2022 de **werking van het EU kader onderzoeken** en op basis daarvan acties voorstellen."

- Maatregel 60: De Commissie zal “een **jaarlijkse dialoog organiseren tussen de Commissie als EU contactpunt en het EU-kader**.”

© 2024

FOD Sociale Zekerheid
DG Beleidsondersteuning

Administratief Centrum Kruidtuin
Finance Tower
Kruidtuinlaan 50
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever
Peter Samyn

dgBeSoC-contact@minsoc.fed.be
https://socialsecurity.belgium.be

D 2024/10.770/15